

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KOZLÖNYE.

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyed-
évre 2 frt 50 kr, egy óra 1 forint.

Megjelenik mindennap.
vasárnap kivételével.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős

Vértesi Arnold.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Széchenyi-utca 1761. sz.
Kunz József ur kereskedésével szemben.

Hirdetések a legmórádekeltebb árszámítás mellett vétetnek fel.
Egyes szám 4 kr.

Világosság.

(L.H.V.) „Legyen világosság!” mon-
dotta az Ur; mert midőn megteremté az
 eget és a földet, jól tudta, hogy világos-
 ság nélkül ezek mit sem értek volna.

Világosság nélkül nem tud létezni
 semmi élő, és éppen ezért gondoskodott
 a miriád világok ura a világosságról
 mindenekben. A nap világossága a ten-
 ger színén, csak 1200 méternyire hatol
 le, és azonúl elképzelhetetlen sötétség
 uralkodik. És mégis, midőn egy hajós
 kapitány ezernyi veszéllyel az ezen túl-
 terjedő szédítő mélyből fővényt hozott
 fel, találtak olyan ismeretlen kis állat-
 kokat, melyek foszfereszczens világos-
 sággal voltak ellátva, testük alsó szélén.
 Mert világosság nélkül élő nem létez-
 hetik.

És midőn az Ur oly csodás módon
 gondoskodott az élők külső világosságá-
 ról, bizonyára nem feledkezett meg a
 lélek világosságáról sem. —
 E tekintve attól, hogy még a vad népek-
 ben is megvan az eszményi, vagyis
 az Isten felé való törekvés, az Ur min-
 dig adott az emberiségnek világító pontok-
 kat egyes lényelmekben, de ezek részint
 csak egyes népfajok, vagy egyes kor-
 nak voltak kisebb vagy nagyobb fáklya-
 vivői.

Az emberiségnek azonban, hogy tel-
 jesen felvilágosuljon, lángoszlop
 kellett, hogy teljességében bevilá-
 gítottassék. Ezért született az isten fia az
 ő szent tanáival, melyek megváltoztatták
 az emberiséget.

Annak előtte a népek azt tartották
 haladásnak, ha a velők nem egy fajú
 népeket elpusztították, hogy aztán egy
 másik népfaj meg őket pusztítsa el és
 Ninivéjükből, Babilonjükből sivatagot ter-
 emtsen az üvöltő sakalok számára.

„Szeresd felebarátodat, mint tenma-
 gadat,” tanítá az Üdvözítő, Isten fia.
 „Bocsáss meg az ellened vétőknek” mon-
 dotta tovább, és ezek a szent tanok át-
 formálták az emberiséget, megmutaták
 neki az utat a szeretet vallása a
 révén. valódi hivatását követni: a Hala-
 dás legmagasabb fokára emelkedni, sze-
 retve mindenkit, embertársainkra támasz-
 kodva, az összemberiség boldogulására.
 A Messiás szent tanait követve, melynél
 magasatosabbat véges elme a jövőben
 nem is sejtethet, bizonyára eljut az ember
 egyetlen végcéljához; a treuga Dei-
 hez, az Isten békéjéhez!

És midőn az Ur, kinek létét hin-
 nünk kell, — mert hisz a kevés bölcses-
 ség elvezet Istentől, de sok: visszavezet
 hozzá: — a Messiás elküldésével ezt a

legtöbb világosságot megadta az emberi-
 ségnek, tette ezt úgy, hogy az isten-
 ember, a világosság kuffeje egy ól jász-
 lában született. Nem akarhatá ezzel az
 Ur az emberiséget megalázni, sőt fel-
 emelte vele, bebizonyítván, hogy a vilá-
 gosság utat tör magának bárholnan jön
 is és ha arra hivatott: be fogja ragyogni
 a mindenséget.

A nap felkelt! mondjuk mi, midőn
 annak arany tányérja felbukkan a látha-
 táron. Pedig az már nyolcz percz óta
 ott állott szemünk előtt, de a má-
 sodperczenkint 42 ezer mértföldet haladó
 világosságnak is ennyire van szüksége,
 hogy 20 millió mértföldet tegyen meg.
 Éppen így Jézus Krisztus szent vallásá-
 nak megdönthetlen szent tanai sem fog-
 lalták még el egészen világunk területét,
 de ez a fény bizonyára birtokba veszi
 majdan az egész földet az idők teljes-
 ségével.

Olvasóink bizonyára megbocsátják,
 hogy a karácsony ünnepe alkalmával így,
 a napi politikára szánt, helyen méltatjuk
 a világ világosságának születési évfordu-
 lóját és e helyen zengünk Hozsonnát az
 Urnak és neki az ő születéséért, melylyel
 megváltá az emberiséget.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

A mi karácsonyunk.

Hogy síkorg, hogy süvölt ott kint a fagyos szél,
 S mégis olyan csodás történetet beszél,
 Hogy elteledjük a zordon telet, pedig —
 Hej! most sokfelé az inség leselkedik...

Jó nekünk kedvesem itt benn a szobában,
 Illatos fenyőág fényében, árnyában
 Hallgálni hogy a szél ablakunkat rázza:
 Szívünk most még ezt is jóra magyarázza...

Hallga!... az angyalka most repült be éppen,
 Rászáll a fenyőre szobánk közepében;
 Csengettyű szólal meg... kis lányunk belépett...
 Oh, ki tudná szebben festeni e képet!

Arccán az örömnök s áhitatnak pirja,
 Szeme fényét száz láng tükrözni se bírja;
 Kés térdre megtörik... imádságot zokog...
 Oh, csak a gyermekek igazán boldogok!

Az ő boldogságuk ma ránk is felragyog:
 Lásd, én elteledtem ma, hogy szegény vagyok,
 Hogy nehéz munkában fáradva keresem
 — Nem panaszkóp mondom — tápláló kenyereim,

Mit is panasznék! Van na gazdagságom:
 Arany, ezüst csillog a zöld fenyőágon;
 Van tűzhelyem s hozzá a jó Isten nékem
 Örömben adott téged — feleségem!

Jöjj kedvesem! vár ránk a terített asztal;
 Minden java annak is téged magasztal, —
 S mézd üres székünk sínec, ott az asztal körül:
 A mi jólétünknek két kis árva örül...

Köszönöm ezt néked édes hitestársam,
 Angyali szivedben, tudom, menyország van!
 Nézd, lányunk az angyal munkáját folytatja:
 Apró ajándékot köztük osztogatja...

Zord, fagyos éj van kint... itt vidámság lakik:
 Szívünk, mint kincsekkel szinig töltött ladik,
 Uszik az örömnök édes tengerében.
 Menyrei illatban, karácsonyi fényben!...

Komócsy József.

A fővárosból.

— Karácsonyi hangulatok. —

Rideg kópaloták között hervasztó tél sze-
 kán kizöldült a karácsonyi lombja: nehéz
 küzdelem sivár korsakában kivirult eg napra
 a szeretet tavasza. — Mintha a nyirkos, kö-
 dös levegőben felfakadna s utat törve magának

egy illatos, üde meleg áram, mely gyorsabb
 pezsgésre serkenti a vért, kitágítja a tüdőt,
 fényt, derűt önt a szivekbe és mosolyt varáz-
 sol az ajakakra.

Budapest mosolyog. — Szemében az áhi-
 tat gyöngye és ajakin a szeretet mosolya. — A
 harangok zugásában, az imák zsolozsmáiban
 hallok szíve meleg dobbanását. — Budapest
 imádkozik, imádkozik forrón, igazán, szívből:
 — Budapest, — mely tegnap gözölgő hévvel
 tombolta ki magát a felkorbácsolt szenvedélyek
 izgalmiban, — ma áhitattal térdel az oltár
 lépcsőjének hideg kővén — s áhitata csak olyan
 őszinte, — mint szenvedélye volt. — Ma me-
 leg szeretettel öleli körül a karácsoniák remegő
 világa mellett a drága családi szentélyt. —
 Silvester estélyén pezsgős palaczkok durrogása
 mellett dicséri a hitetlen Epikurt, — s duhaj
 kedvvel nyom egy hatalmas taraczkot a vén
 Morál fényes koponyájára.

Budapest egy bakfisch világváros. Hosszú
 ruhát adtak rá, mely büszkévé teszi, — de
 melynek minduntalan maga tapos az uszályára.
 Hirtelen megnőtt, s fokozat nélkül rohant át a
 fejlődés szaxiféle stádiumán. Nem nőtt még ki
 az egyikből s már benne volt a másodikban,
 a harmadikban. Nem volt ideje arra hogy mi-
 előtt fölveszi új mezét. — leveesse régi takaró-
 ját, egymásra hányta hát őket Csupa ellentét

lődi öszinteséget kíván, ami ugylátszik, a nemzetipártban nincsen meg és így valóban okosabb: mint ellenzék harcizolni, mint amilyen lenne; mint barátok czivakodni.

A háboru tehát ki van mondva! Wekerle mint vezér, föl fogja venni az odadobott keztyűt s a párt harcizendbe fog sorakozni. A jövő szezón nem annyira érdekesnek, mint zajosnak lenni ígérkezik.

Városunk fejlődése.

Decz. 24.

Nagy status férfiak állították föl a megdönthetetlen tant, hogy minden állam jóléte a gazdasági, politikai és társadalmi tényezők harmonikus együttműködésén alapszik. Állami önállóságunk visszanyerése után, alkotmányos életünk első negyedszázadának a jelszó: a gazdasági, politikai és társadalmi élet centralizációja volt. Minden magyar ember érezte, hogy első kötelessége egy erős, hatalmas főváros teremtése. Minden vidék, mondhatni abdikált a főváros javára, odaadta legjobb erőit, hogy a főváros úgy az ipar és kereskedelem mint a politikai és társadalmi élet gócpontjává váljék. Büszkének is vagyunk fővárosunkra, mely újabbban a székszáros kitüntető elnevezését is kapta, és emeli e büszkeséget azon öntudat is, hogy az vér a vértől vértől. Nem a régi Pest, nem a régi Buda az többé, meghódítottuk ezen idegen városokat, magyarrá tettük azokat.

Az ország vérkeringésében a főváros a szív, melynek dobbanását egész Magyarország érezi. Büszkének lehetünk reá, hogy ez a szív magyar.

De ha az állami szervezetet már a test szervezetéhez hasonlítjuk, ne feledjük el, hogy a test ideghálózattal van bevonva. Az idegközpontokon kívül a test különböző részein idegcsomózatok vannak, melyek az erőátvitel törvényei szerint a központból kapott erőt bizonyos körben kisugározzák.

Ezen idegcsomózatok szilárdítják, erősítik a finom szövénnyel hálózatot, ezek hiánya a tagokat megzibbasztaná és magára az idegközpontokra végzetessé válhatnák. A modern állami életünkben ezen idegcsomózatokat a városok alkotják. Ha tehát állami életünket megszilárdítani, nemzeti irányban kiépíteni és annak jólétét biztosítani akarjuk, elkerülhetetlen, hogy most midőn az első huszonöt év leforgása után a második huszonöt évet kezdjük: — megfordítsuk a jelszót és ezertul jelszavunk a decentralizáció legyen.

Igen decentralizáljuk politikai, gazdasági és társadalmi életünket, ne többé a főváros legyen ezeknek központja, hanem osszuk szét azt a vidékekre is, hogy erős vidéki központokat alkossunk.

Csak hogy a városok fejlődése szintén igen fontos törvényekhez van kötve. Vannak városok, — melyek földrajzi — fekvésükkel nélfogva dominálnak és a természeti tényezők kedvezése folytán vannak hivatva, hogy egy nagy terület központjává váljanak. Ilyen városok könnyen lehetnek a gazdasági élet, a társadalmi élet centrumai. De vannak oly városaink, melyeknek keletkezését nem a kedvező természeti viszonyok mozdították elő, hanem inkább szerencsétlen harcok, pusztulások hozták egybe a lakosságot, hol sem folyó nem könnyíti meg a hozzáférhetőséket és épen elszigeteltségükben és hozzáférhetlenségükben találta a lakosság biztonságát. Ily városok sokkal nehezebben és sokkal czéludatosabb törekvés, erős akarat mellett válhatnak ily centrumokká.

Ezen utóbbi csoportba tartozik Debreczen is. — Egyetlen egy kedvező természeti tényező sem mozdítja elő emelkedését és lehetne mondani Debreczen a természeti tényezők mostohaságával küzdve emelkedik, mint a hollandok, kik a tengerrel küzdve védik mag tőle elrabolt területüket.

Ebből következik, hogy Debreczen kétségteien haladása, emelkedése mellett, csak nehezen, nagy küzdelmek árán képes megszere-

zni mindazt, a mit más városoknak a kedvező földrajzi fekvés, a kedvező természeti viszonyok nyújtanak. De ebből következik egyezersmint az is, hogy ha városunk hatalmas centrummá való emelkedését öszintén óhajtjuk, ha erősen akarjuk, hogy Debreczen kulturális, gazdasági és társadalmi tekintetben focus legyen és más versenyző városok által túl ne szárnyalassék, akkor nekünk czéludatoson, tervszerűen kell eljárunk, tisztában kell lennünk mit akarunk és hogy akarjuk ezt.

Nem akarom itt részletezni, mi minden hiányzik Debreczenben, hogy az a szó szoros értelmében vett városnak tekintessék, nem akarom felsorolni, melyek volnának a modern értelemben vett városok legjellemzőbb és elengedhetetlen kellékei, — mert bízom a város vezetőinek bölcsességében, a lakosság józanságában és szorgalmában, hogy lassanként — ha tovább tart is — megszerzi azokat. De kénytelen vagyok reámutatni azon megbocsáthatatlan mulasztásra, mely kiválóan oka, hogy Debreczen városiasan nem is fejlődhet és ez az utca a rendezés kérdése.

A városok fejlődését kicsinyben ugyanazon tényezők mozdítják elő, mint nagyban az egyes országokat. Bármely ország emelkedése függ első sorban tagoltságától. Minél tagoltabb, annál könnyebben hozzáférhető, közlekedési vonalak mennek át rajta és így lassanként belevonatik a kulturális és gazdasági forgalomba. Debreczen városának legnagyobb hibája tagolatlansága. Hosszu utcái kereszt-utczákkal szelve nincsen, egész városrészek a főforgalmi iránynyal összekötésben nincsenek, a közlekedési vonalaktól el vannak zárva és így arra kárthatatvák, hogy az emelkedéstől teljesen elmaradjanak. Innét van az a kiáltó ellentét utca és utca között, innét van, hogy egy nagy egész városias utca közvetlen közelében falun érezzük magunkat. Egy pillantás Debreczen térféjére megmagyarázza a város szerencsétlen kiépítését. Végzetes hiba volt hogy a város belterkeit körülvevő ugynevezett külsorosi telkek kiosztásánál seoki utcák nyitására nem gondolt, hanem hosszú tagolatlan utcákkal elzárták az egyenes közlekedést. A majdnem félkörben húzódó Árok utca 2-3 utca kijáratát zárja el, — a Pacsirta-utca nyugatról, az Ispóty-utca meg délről zár el minden közlekedést. Nézzük meg a végtelen hosszú Széchenyi utcát, mely mint egy barrikád zárja el az egész háta mögött fekvő városrészt, vagy a Várud-utczát, mely egyfelől a Miklós-utca és vasut közti fekvő városrészt ekasztja meg fejlődésében másik oldalán pedig a Varga-utczát teszi hozzáférhetetlenné.

Ily körülmények között ne csodálkozzunk városunk lakási miseriáin sem. A főutca aránylag nem adhat helyet összes inte ligenciáknak, mellékutczáinkban pedig intelligens ember alig lakhat. Ezért van nálunk aránylag oly sok egészségtelen rossz lakás, a jó pedig végtelenül drága. Hogy ez egyezersmint befolyással van társadalmi életünkre, azt bővebben fejtegetni talán felesleges.

A ki Debreczen városias fejlődését öszintén óhajtja, az nem zárkothatik el ezen első rangú alapfeltétel előtt — Debreczent kellőleg tagolni, utcák rendezése, új közlekedési vonalok nyitása által egyes elhanyagolt városrészeket hozzáférhetőbbé tenni kellene. Mennyire emelné pl. egy a Hatvan-utczától a Mester-utczán keresztül a gőzmalomig vezető széles utca ezen városrészt fejlődését. Egy egész új közlekedési vonal nyitnának, mely élérkségre, forgalomra Péterfiával vetekednék.

Tudom mi a felelet. Ehhez sok pénz kell. Elismerem, ilyen nagy tervet egyszerre keresztülvinni nem lehet. De nem-e sajnálatra méltó dolog hogy Debreczennek véglegesen megállapított utczaszabályozás tervjára még mai napig sincsen, nincsen általában véve oly tervzet mely a jövő Debreczennek legalább közvonalait jelölne meg. Utczaszabályozásaink is egy ideiglenesen tervrajz szerint történnek és könnyen meg lehet, hogy ezzel egy nagyszabású utczarendezési reformnak utját álljuk.

Sajnos, hogy városi tanácsunk, mely

nagyszabású építkezéseink közül oly elévülhetetlen érdemet szerez, a város és utczarendezés kérdésében teljesen passiv. Azzal, hogy most a könyök-utczában, majd a Kisuj-utczában egy ház megvételével utczát nyit nem felel meg feladatának. Az ily életbe vágó nagy reformokat, nem lehet alkalmoszerű intézkedésekkel megoldani.

Nem-e szomorú, hogy tíz éves sürgétség daczára városunk házzámozása, utca elnevezése még mindig oly állapotban van, hogy már a legkisebb városka is kigunyor bennünket. Nem-e szomorú, hogy a nagy hatalmas Debreczen főutczáinak közelében még mindig falukba való viskokat, nádtetőket tűr meg és még mindig nem alkotta meg kisajátítási szabályzatát, mely az utczák nyitását megkönnyitné.

Valóban legelső ideje, hogy városunk városias fejlődéséért is áldozunk már, hogy a hivatott tényezők kezükbe vegyék azt a legfontosabb reformügyet, melytől városunk jövője függ.

Dr. SZÁNTÓ SÁMUEL.

Jó viccz!

— Ajánlat féle. —

Relativ jó viccz nincs a világon, mert a mi egyik embert megnevetteti, az a másikra egyáltalán nem hat.

Bámulatos az is, hogy a löcsei kalendárium vicczek is ismeretével úgy szólnak veleszületik az ember, azt már kicsi korában ismeri az ember és senkinek azokból ujat mondani nem lehet.

Én azt hiszem, hogy feltaláltam a világ legjobb vicczét, mert nem én csinálom, hanem mással tudnám megcsináltatni.

Olyan egyszerű az egész, mint a Kolombus tojása. Ime az egész.

Hazánkban bizonyára akad egy millió olyan ember, hogy egy forintos bankót nevetve dobhat ki, avagy kedvtelésből fidi-buszt csinálhat belőle.

Nos, nem kell egyebet tenniük, mint azt a nélkülözhető rongyos egyforintos bankót beküldeni a redakcióba.

És így bárki megerőltetése nélkül egy millió forint lenne redakciónkban. Akkor mi ezt a millió forintot hirtelenében oda nyomnók az Orvos Gyurka markábal Lásuk, mit csinálna vele.

Pokolian kábitó gondolat: Orvos Gyurka, mint milliómos!

Ez egy kicsit különb dolog, mint mikor a Párisi Figaró azt kérdezte az emberektől: Mit csinálna ön, ha Rothschild volna?

Valóságos Kismiska azokhoz képest: Mit csinálna Orvos Gyurka az egy milliójával?

Ez olyan pokolian nagyszerű volna, hogy Gyurka fényes tetteinek regisztrálására először hasábokat kellene szentelni, majd egészen külön lapot adni ki.

És ezzel megszűnnék Debreczenben ez a hír nélküli világ, melylyel a hírlapok nálunk küzdenek.

De csak most veszem észre, hogy relativ jó viccz nincs a világon és így az én vicczem sem jó.

Mert olyan tulajdonos jó viccz ez, hogy bizonyára akadna széles hazában egy millió ember, a ki utána ózná. Már pedig Orvos Gyurkán erkölcsi kötelessége lenne ehhez a jó vicczhez egy-egy rongyos forinttal járulni. Ki tehetné azt jobban mint ő, a ki milliómos?

És ezzel alkalódnék az egész millió és Oavos Gyurka ott lenne, a hol a mádi-rídi izraelita.

Ilyenformán tudja bebizonyítani az a boldond matematika azt a képtelenséget, hogy egy millió = 0.

Szegény Orvos Gyurka! E szerint ő az én legjobb akaratom mellett sem lehet milliómos!

L. E. V.

Olvasóinkhoz.

Nem előfizetési felhívást akarunk írni, mert mi megmaradunk ama régi jó szokásunk mellett, hogy nem igyekszünk minden évfordulónál, évnegyednél verni a mellünket, ígéretet arany hegyeket. A puritán jellemű, egyenes gondolkodású debreczeni közönség ugysem szereti, ha cifra szavak tömkelegébe burkolva találják elébe azt, a mit röviden, de velősen is elő lehet adni. Igéreteket pedig csak olyanokat kíván, melyeket az ígérő teljesít.

A „Debreczeni Ellenőr“ most 20-ik évfolyamába lép, és ez idő alatt tett ígéreteit beváltotta: tanácsadója, híj kísérelje volt közönségének politikában, társadalmi viszonyai között, örömeiben avagy bánatában s 19 évi pályafutása nem volt elvesztegetett élet. És ez biztosságot fogja képezni annak, hogy a jövőben, mikor még hathatósabb segédeszközök fognak rendelkezésére állani, ha lehet, még nagyobb buzgalommal fogja szolgálni a közönség érdekeit.

A „Debreczeni Ellenőr“ eddig is minden áldozatot meghozott, hogy a közönségnek magasabb színvonalon álló lapot szolgáltatson, most azonban, midőn lapunkat a „Csokonai nyomda- és kiadó részvénytársaság“ vette át és adja ki ezután a Vértessy Árdold úr közreműködésével, — eszközeink szaporodtak arra nézve, hogy a lapot még inkább emeljük. Tudvalevő, hogy a társadalmunk kiváló és vagyonos tagjaiból alakult részvénytársaság igen tekintélyes összeget fektetett a Csokonai nyomda vállalatba, melynek egyik részét a „Debreczeni Ellenőr“ lapvállalat képezi s e lap felvirágoztatása, sőt merjünk mondani, a többi helyi hírlap fölé emelése mind a társaságnak, mind a szerkesztőségnek meg van könnyítve részint a munkatársak sokasága, részint az anyagi eszközök és a dusan felszerelt, a vidéken páratlanul álló nyomda ártal, mely a technikai vívmányok segítségével lapunk külső kiállítását, csinos és gyors megjelenését is elősegíti.

A „Debreczeni Ellenőr“ eddig sem késett fontosabb országos eseményekről táviratban értesíteni körönségét; sőt mint olvasóink jól tudják, e tekintetben csaknem mindig megelőzte hírlaptársait; ezen túl pedig állandó munkatársunk lesz a fővárosban, a ki naponta felkeresi lapunkat express-szolgálatával és távirataival.

Mondanánk sem kell talán, hogy lapunk marad a *szabadlevél párt* organuma és a városi politikában éppen úgy, mint eddig, a város valódi érdekeit tartja szem előtt. Megyénk városainak és községeinek üdvös mozgalmi szintén támogatásra lelnek lapunkban, s az őket érdeklő mozzanatokra: kulturális működésükre szintén kellő gondot fogunk fordítani.

Azokat fogjuk mi ezután is kielégíteni, a kik elég érdekesnek tartják azt a lapot, mely híven és lelkiismeretesen referál a helyi eseményekről, közérdekű

dolgokat csupán a közérdekre való tekintettel beszél meg, és minden sorában szíven veseli szeretett városunk előhaladását, melynél oly rohamos léptekkel siet előre. Ki fogjuk elégiteni ezután is azokat a higgadt, nemes gondolkodású polgárokat és városunk intelligenciáját képező elemeket, kik a csöndes fejlődésnek, a szabadelvűségnek, a polgári erényeknek, az egyszerű magyar szónak, tisztességtudásnak zászlóvivői, s a kik nem kívánják hírlapjuktól sem a pletykázást, sem a szenzációhajhászatot. Kifogjuk elégiteni azokat is, a kik lapunk szépirodalmi részében irodalmi színvonalon álló olvasmányokat várnak, még pedig olyan művekkel, melyek a családok asztalán is mindig helyet foglalhatnak.

Mindezek után bizalommal kérjük a közönség nagyrabecstűt párfogását.

A „Debreczeni Ellenőr“ szerkesztősége.

Előfizetési árak:

Egy évre	10	frt	—	kr.
Fél évre	5	„	—	„
Negyed évre	2	„	50	„
Egy óra	1	„	—	„

Mutatvány számokat kívánatra bár kinek 14 napig ingyen küldünk.

A „Debreczeni Ellenőr“ kiadóhivatala.

Színház.

A „Két szerelem“ című tagédiát tegnap ismételték nagyon gyér közönség mellett. Ezzel az igazgatóság bemutatván azt mindkét bérleti közönségnek a jól megérdemelt nyugalombahelyezte.

Kiss Sándor jó hangú baritonista jelenleg Debreczenben ilőz és közelebb fel fog lépni színházunkban két népsziműben.

Karácsony másodnapján nem a „Boszorkányvár“ at fogják adni, hanem a „Korlárossi szép csapláné“ t Róthy Laura felléptével.

A nagyváradi szinkör bérbeadás ügyében Nagyvárad közgyűlése január hó 12-én fog dönteni.

Napi hírek.

Tájékoztató.

A királyi táblán hivatalos órák a segéd és kezelő hivatalokban d. e. 8—12, d. u. 2—5 óráig tartanak. — Az igazgató, kiadó hivatal és az irattár a felelőnek felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban, nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3—6-ig.

Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek nyitva pénteken délelőtt 11-től 12-ig.

Múzeum a kollégiumban nyitva van vasárnapoként, d. e. 10-től 12-ig.

A m. kir. meteorológiai intézet időjelzése a debreczeni, távirat hivatalnál december 22-én: derült, száraz, éjjeli fagy.

Jégpálya a Margit fürdő telepén; használhatóságát kék-sárga zászló jelzi a piacz utcai Dragota háznál.

Séta hangverseny a Margit fürdőben, minden vasárnap d. u. Rendezi a katonai zenekar.

Decz. 28. Gőnczy egylet alakuló közgyűlése a vármegyeházán.

Jan. 1. Izz. ifjuság Silveszter estélye a Margit fürdőben.

Jan. 7. Vőfélybál a Margit fürdőben.

Jan. 11. Jogász táncestély a Bikában.

Jan. 14. Tűzoltó bál a Margit fürdőben.

Jan. 14. Szabadlevél párt bálja a Bikában.

Jan. 21. Polgári kör bálja a Bikában.

Jan. 21. Ács ifjuság bálja a Margit fürdőben.

Jan. 28. Gazdász ifjak bálja a Bikában.

Jan. 28. Csizmadia ifjuság bálja a Koronában.

Jan. 29. Iparos kör bálja a Bikában.

Febr. 4. Ág. ev. filológus estélye a Bikában.

Febr. 4. Kőműves ifjak bálja a Koronában.

— A „Debreczeni Ellenőr“ karácsonyi számát három ivnyi terjedelemben bocsátjuk ki a mi kedves olvasó közönségünk közé. Ezuttal is főtörekvésünk volt, hogy élénk, tartalmas, kellemes olvasmányul kínálkozó s irodalmi színvonalon álló lapot adjunk a karácsonyi ünnepek hosszú estéire. Ünnepi számunk hasábjain olvasóink több neves író és költő eredeti dolgozataival találkozhatnak, akiknek neve, mint eddig, ugy ezután is többször fog megjelenni a „Debreczeni Ellenőr“-ben.

Szép irodalmi mellékletünk, a „Debreczeni Ellenőr Karácsonyfaja“ a következőket tartalmazza:

Vallomás. Költemény. Vértessy Gyulától.

Malvin. Elbeszélés. Vértessy Arnoldtól.

Diri diri dongó. Humoreszk. Rónasszéki Gusztávtól.

Teréz. Költemény. E. Kovács Gyulától.

Emlékezés egy régi poétáról (Fazekas Mihály) Ifj. Mórócz Páltól.

Jézus. Költemény. Szabolcska Mihálytól.

A becsület alternatívája. Ujlaki Antaltól.

Utón. Költemény. Rudnyánszky Gyulától.

Tündérpalota. Mese. Lánosz Hornyák Viktortól.

Arzime. Rajz. Lendesz Elektől.

Élet. Kép. Zombori Józseftől.

Két itélet. Rajz. Ista: T—th M—r.

Jellemvonások a nő és férfi lelki világából. Kuti Zsigmondtól.

Anyámhoz. Költemény. Tompa Kálmántól.

Főlapunk gazdag tartalmából kiemeljük a következőket:

Világosság. Irta: L-H. V.

Ami Karácsonyunk. Költemény. Komócsy Józseftől.

A kormány nemzeti politikája. Irta: T—i T—s.

Városunk fejlődése. Dr. Szántó Sámuelről.

A fővárosból. Karácsonyi hangulatok. Tárca. Szöllőssy Zsigmondtól.

A cím. Boldizsár Kálmántól.

Ezekon kívül rendszeres rovataink is bő tartalommal jelentek meg.

— **Karácsonyi isteni tiszteletek.** Jézus születésének örömmünepén megnyílnak a keresztény szívek és a keresztény templomok ajtai. Az áhitatos szívök seregével tödülnek a templomokba, hol szószékéről lelkes beszédekben magasztalják a bethlehemi esemény világraszóló jelentőségét, s a gyülekezet ajkáról felzendül a karácsonyi háláadó szentének. Az ünnep két napján az isteni tiszteletek a következő sorrendben folynak le a debreczeni templomokban: **Az ev. reformátusoknál.** Vasárnap d. e. 9 órakor a nagytemplomban predikál Kiss Albert lelkész; az urvacsorai agendát tartja Kiss Aron püspök, Kistemplomban predikál Elek István s. lelkész az urvacsoránál agendázik Tóth István s. lelkész; új templomban predikál Diesőfi József lelkész, agendázik Ladányi Gyula anyakönyvvezető lelkész; ispotálytemplomban predikál Könyves Tóth Kálmán lelkész, agendázik Tóth Mihály tornatanár s. lelkész. D. u. és hétfőn d. e. és d. u. legatuk predikálnak mind a négy templomban. Még pedig vasárnap d. u. nagytemplomban Konrád Géza esk. felügyelő, — kistemplomban Dézsi Lajos szenior, — új templomban Dombay László 4 th. ispotály templomban László Gyula esk. f. hétfőn d. e. nagytemplomban Dézsi Lajos. kistemplomban László Gyula, újtemplomban Konrád Géza, ispotálytemplomban Dombay László. D. u. ugyan ezek predikálnak más sorrendben.

— **A róm. katolikus templomban,** s z o m b a t o n éjjel (pont 12 órakor éjféli szentmise). Nagy zenés mise, a katonai zenekar és a zene iskolai növendékek közreműködésével, kik Zivuska Ferencné vezetésével mellettenekelnek. Az egésztest vezényli Czapek P. karmester. A misét tartja, dr. Wolfkai püspök fényes segédlettel. — Vasárnap (Karácsony első napján), reggel 6 órakor pástort-mise, tartja Wolfkai püspök fényes segédlettel. 9 órakor nagymise infulával, tartja

rténete van, amit tegnap nyöött el Czók-mók bus hangulatban a kapitány előtt.

— Történt pediglen úgy kérem, hogy az asszony engem hétszer feltemetett, igen hétszer — a becsületembéu. Hétszer csalt meg a midőn nyolczadszor akart behuzni, én temettem el a becsületét, elkergettem s összeálltam az anyósommal, kivel most 45 esztendeje, hogy élek — bagó hiten.

— **Lapunk legközelebbi száma** kedden délután fog megjelenni.

— **A ref. egyház nagy építkezései.** A debreczeni ev. ref. egyház építetési bizottságának tegnap d. u. tartott ülésében mutatták be Tóth István, Gerster és Rössler építésszek a nagytemplom két oldalán emelendő kétemeletes bérház és egyemeletes lelkészi és tanári lakások vázlatos terveit és műszaki leírását. Jelen voltak: Beke Mihály elnökléte alatt Kiss Albert, Csanak József, Somogyi Pál és a tervező építésszek. Tóth István az alaprajzokhoz homlokzat rajzot is csatolt, s ezeket több ivre terjedő leírással magyarázta. Az épületek kihasználására, a püspöki, lelkészi, tanári lakások elhelyezésére nézve három alternatív tervet többféle módosítással mutatott be. A mostani püspöki, lelkészi, kántori lakások telkeire tervezett épületekre nézve egyik fő alapelve az, hogy a sarokra kétemeletes bérház épüljön magasan kiemelkedő sarok tornyokkal, egyszerű, nemes izlésű kiképzéssel; a bérház felvételét egyemeletes épület képezi, melynek emeletén esetleg a püspök kapna kényelmes lakosztályt. Ez az egyemeletes épület tökéletes utánzata lenne a gazdasági iskola-házának, mi által ez utóbbi, a püspöki lakás és a közepén szabadon álló konsistoriális ház harmonikus egységet alkotva, méltó díszére a nagytemplom és collegium által övezett parkirozott térnek. A konsistoriális házal átellenben, a tér másik oldalára egy emeletes ház épülne, részben behivatalnokok lakásával, részben bérlakosztályokkal. Az összes építési költségek 270—280 ezer frtra vannak előirányozva; a jövedelem pedig meghaladná a 6%-ot. Gerster és Rössler csak alternatív alaprajzokat adtak be, homlokzat-rajz nélkül, de leírással. Ők a költségeket magasabbra számították, melyek az alternatív tervek szerint 300—330 ezer frt között váltakoznak. A bizottság utóbbiak tervét pótlások végett tervezőnek visszaadta. Ha e pótlások megtörténnek, fog a bizottság érdemlegesen tárgyalni e nagyfontosságú ügy telett, s fogja javaslatba hozni a presbiteriumnál, hogy a végleges terv kidolgozásával egy építési bizasséké meg, vagy pedig pályadíjak kitűzésével nyilvános pályázat hirdessék. A Tóth István fentebb közölt alternatív tervére vonatkozólag utólagosan még azt jegyezzük meg, hogy e szerint a 347—348 sz. telek beépítése 58232, a püspöki lak 45214, a kétemeletes bérház 173811, így az összes építkezés 277257 vagy kerekszámában 280 ezer frtba kerülne. Ezek a nagy építkezések esetleg hitel művelet alapiján is s élszerűen volnának végrehajthatók, miután csupán a kétemeletes bérház valószínű tiszta jövedelme 15280 frt lévén, ez az összes 280000 frt építési kölcsön 5.2% törlesztését: 14560 frtot fedezné.

— **A szabadelvű párt** báljára, mely január 14-én lesz a Bika nagytermében, városszerte nagy a készülődés, úgy, hogy az egyike lesz az idei farsangon a legnépesebb bálóknak, melyen úgy az intelligencia, mint a törzsökös polgárság találkozást ad egymásnak.

— **Karácsonyfa ünnepély H-Szoboszlón.** Szoboszlóról írják lapunknak: Szép és lélekemelő ünnepélynek voltunk tanúi f. hó 23-án

a szoboszlói óvodában. Mint az elmúlt években, úgy az idén is karácsonyfa ünnepély rendeztetett ott Nánássy Róza óvónő által. Ki volna az, ki hideg és érzéketlen maradhatna a kicsinyek öröme és boldogsága látásán. Mi kik ez ünnepélynek tanúi voltunk, nem köszönhetjük meg eléggé az óvoda vezetője Nánássy Róza kisasszonynak, azon teljes odaadással párosult fáradságot nem ismerő ügybuzgalmát, a mellyel az óvodai intézményt míg a kicsinyek között kedvelté tette, másfelől a fentartó testületeket oly díszes és valóban mintaszerű óvoda épület emelésére ösztönözte, mint a minő a szoboszlói óvoda. De mindazon áldozatnak, mely az óvoda részére tétetett, bőven gyümölcsözővé voltáról győződünk meg mindnyájan, kik a karácsonyfa ünnepélyen jelen voltunk, mert látva otthonias, kedves, örömteljes viselkedését az óvoda növendékeinek, azon megnyugvással távoztunk el, hogy óvodánk, minden kívánalmat kielégítő, szakszerű vezetés alatt áll, s kedves kötelességet teljesítünk akkor, midőn ez uton a nyilvánosság terén is köszönetünket fejezzük ki Nánássy Róza kisasszonynak. **Egy szüle**

— **Hajdu Gyula** I. kerületi rendőrcapitány, a ki tekintettel betegségére szabadságot tartott, tegnap jó egészséggel, újból elfoglalta hivatalát.

— **A kaszárnyából.** Káplár: Hova viszed ezt a lovat? — Legény: A lódoktorhoz. — K: Tán szánta? — L: Nem a. — K: Hát vak? — L: Nincs annak semmi baja. — K: Akkor minek viszed a lódoktorhoz? — L: Hát kihez vigyem, mikor a ló doktoré.

— **Legatusok malorje.** — A legatusokkal épen annyi kaland szokott történni, mint a vadászokkal. Persze, némelyik legatus diáknak a kalandja épen annyira tarthat igényt a hitelességre, mint némelyik több szédű Nimródé. — Ézuralt mégis — sajnálatra méltó malőrös esetről van szó, mely hat legatussal történt meg. Mind a hatan Nagyváradon tul lévő eklézsiát választottak s a ma hajnali vonattal akartak Mihályfalván keresztül ünnepkövetésbe utazni, hogy estére már helyben legyenek. De oh fatum, a budapesti vonat jó két órai késéssel érkezett Debreczenbe s ezen már nem indulhattak Mihályfalva felé, a hol az élmelléki vonat nem várta be a megkésített szatmári czugot. Így a legatusok kénytelenek voltak más utirányt választani P. Ladányon keresztül. — erre felé pedig csak d. u. indulhatnak s majd csak holnap reggel érnek Szabontára Sarkadra, Gyulaváribá Hódmezővásárhelyre. Legrosszaból jártak a hódmezővásárhelyi legatusok, akiknek mihelyt megérkeznek, ha ugyan 8 órára oda ér a vonat, egyenesen teoplomba kell menniök — predikálni. Az illető lelkészeket táviratilag értesítették, hogy ne aggódjanak a legatusok fellett, — nem vesztek el, csak — lekéstek a gőzösről.

— **Korcolyázók öröme.** Halifax hiveivel örömmel tudatjuk, hogy a „Margit“ fürdő jégpályája a kedvező időjárás következtében ma délután ismét megnyitott és a Karácsonyi ünnepek alatt a jégen a helyben állomásozó 39-ik es. és kir. gyalogezred zenekara fogja a közönséget mulattatni. Bent a disztoremében a szokásos sétahangverseny mind két ünnep délutánján, Dávid István új vendéglős kitérő italok és ételek kiszolgáltatása mellett szinte megtartatik. Séta hangverseny után cigány zeno.

— **Cigányaink idegenben.** A Magyaritestvérek bandája ugyancsak kapós. December 29-én Szathmárra viszik őket az ottani négyeletet báljához, január 7-én pedig Kassára mennek a jogászbált kinuzsikálni.

— **A hortobágyi gyapjamosógyár terve** aluszik. — A debreczeni gazdasági egyesület által kezdeményezett terve a hortobágyi gyapjamosó gyárnak, mely kezdetben olyan szép reményekkel kecsegtetett, régtől fogva semmit nem balat magáról. Az érdeklődés az ügy iránt meg az eszme legbuzgóbb barátainál is kezd megcsappani talán féltő, hogy ez az egészséges terv végre is elalszik, — meghal azután elfelejtik. Pedig kár volna érte. — Mert a váradiak mozognak. Az ottani kereskedelmi és iparkamara valamint a biharmegyei gazdasági egyesület komo-

lyan foglalkoznak azzal, hogy Nagyváradon gyapjamosó gyárat létesítsenek. Ezt a tervet a kereskedelmi miniszter is helyesli s a kamarához intézett leírátában azt mondja, hogy nézete szerint igen könnyen s kevés anyagi áldozattal, s a sikerre való sok kilátással volna létesíthető Nagyváradon egy gyapjamosó iparvállalat, melyet ő kész erkölcsi támogatásban részesíteni. Vigyázzunk tehát, hogy az élelmes szomszéd le ne főzze Debreczent.

— **A szekundák világát** éljük, soha gyermekek még annyi szekundát nem vittek haza az iskolából, mint a mostani karácsonyra, kriszkindlibe a szülőknek. Persze, rosszak a tanárok, rossz az iskola. — Pedig dehogyan! Rossz a — virgács!

— **Kardosné.** Ery gyerekleány cselédkönyvet akart kieszközőlni magának az alkaptány urnál. Minden kelleke meg van hozzá. Vets stemplit, bizonyítványt kért a városi doktoról s így felszerelve állított be a hivatalba.

— **Kinél szolgálsz most?** kérdezte a kapitány.

— Kardosnénál instálom.

— **Miféle Kardosnál?**

— Özevegy.

— **De miféle, azt kérdem.**

— Pogácsát süt.

— **Mond meg urad keresztnevét.**

— **Meghalt.**

— **De a keresztnevét mondd már meg mit**

bánom én, éle-e vagy meghalt.

— **Két év előtt temették el az asszonyom** még most is sratja.

— **Hogy hívták?**

— **Szepinek esultak,** mert olyan kinézése volt, mint egy svábnak.

— **Hát a becsületes neve mi volt?**

— **Azt nem tudom instálom.**

Persze hogy nem kapott cselédkönyvet még meg nem tudja az asszonya férjének a becsületes nevét is.

— **Miért nem lettek urak?** Egy helybeli kocsi és orvosi diploma tulajdonos a lehető legjobb viszonyban él a kocsival, mert így mindig gyorsabban járnak a lovak. Ebből a jó viszonyból származott aztán az az állapot, hogy néha a kocsi nagyobb ur, mint a gazda s nem igen tűr el semmi rendreutastást.

A multkor a gazda látogatást tett egy ismerősénél s az alatt az utcán várta a kocsit. A vizit félóránál is tovább tartott. — Mikor a gazda lejött, bosszankodva látta, hogy a lovak úgy reszketnek, mint a nyártalevél s a pokróczokat saját lábai dédelgetésére használta föl a kocsi.

Keményen vákiabált:

— **Miért nem takarja be a lovakat? Mi?**

— **Miért nem lettek urak? —** felelte méltó i dignációval a kocsi.

Ezzel véget ért volna a dolog, ha egy reggel arra a tapasztalatra nem jön a gazda, hogy betegek a lovak. — Köhögött mind a két állatt. Azután nem sokáig huzták, mert egy napon mind a két paripa idehagyta ezt az árnyék világot.

A gazda följelentette a bíróságnál a kocsist s első haragjában azt is elmondta a kapitányuk, hogy haszontalan, rest ember a János, nem érdemli meg a kenyeret.

— **Jól van, majd elbáunk vele.**

Jánost elítélték gondatlanság miatt kététi fogházra s megígérték neki hogy haza toloncolják a falujába.

A büntetést leülte becsülettel. Semmi nagyobb panaszra nem adott okot. Mikor kibocsátották, már várta a régi gazdája s visszafogadta szolgálatába, mert — azt mondta — hogy nem tud ellenni nélküle, úgy megszokta gorombaságát.

— **Hát veszünk új lovakat?**

— **Ujat bizony János.**

— **Jobbakat?**

— **Jobbakat.**

— **Hát az alatt a két hét alatt, míg ült e m, hogy tetszett járnai?**

— **Bérkocsin.**

János szánakozva végig nézett a szegény emberen, megtapogatta a nagy tenyével a hátát s csak annyit jegyzett meg a dologra:

— **Hát kellett ez a nagyságos urnak?**

Kassai sajtóper a kir. t. végtárgy Kaszásfitóte Józsefet tagadta Leszkay családomb. téri közleg a p. meg a p. leg szin. latánál.

Az 1892. teri jele Alföldi keresked. hitelinté. és a Tisza év végé. rék bet. összeg. első tak. társas. szes. ban 965.

sülünk, „bor“, s fiókül. a szesz. sörfogy. rendezil.

Közán 115 szá. zottsági Horváth ellenbe.

történt szalámi gyáraba kabátot Senki s hogy es. ban és hizás t. ták. Ek. akár p. A mon. nagyon szalámi edénye. a szalá. helyett kerül, szik a. lehet. és pár. kiló hi. hon a. vetkez. esipték szalám. tartott. 80 kiló. zilag. mióta. mütete. ért let.

punk e. tronom. százed. dízelt. lat, né. meg v. A. A férj. A. petrez. vetrecz. talra. ese, ár. hogy s.

A legújabb esküdtsek tárgyalás a Kaszás József b. ujjvárosi jegyző által indított sajtóperben lesz. Leszka Dezső ellen és ebben a kir. törvényszék február 18-ára tűzte ki a végtárgyalást. Ez ügy abból keletkezett, hogy Kaszás József b. ujjvárosi jegyző állítólag megfirtotta Leszkay Dezső apját és a fia ezért Kaszás Józsefet párbajra hívta ki. Kaszás József megtagadta a fiatal fiúnak az elégtételadást, mire Leszkay Dezső Kaszás Józsefet „a lovagias társadalomból kidobottnak” nyilvánította egy nyíltéri közleményben. E közlemény miatt indította meg a pert Kaszás József. Leszkay Dezső jelenleg színész Tapolcsányban a Balogh színtársulatánál.

Betétek a debreczeni pénzintézetekben. Az 1891. évről szóló, most megjelent polgármesteri jelentés szerint a debreczeni első — és az Alföldi takarékpénztárnál, továbbá az Ipar és kereskedelmi banknál, Iparegyesületi takarékos és hitelintézetnél, a Kölcsönös segítő egyesületnél és a Tisztviselők öngyelző egyesületénél a múlt év végén összesen kilenczmillió 317726 ftt takarékos betét volt elhelyezve. — Ezen tekintélyes összegnek csaknem $\frac{1}{2}$ -ad része a Debreczeni első takarékpénztárra esik. A posta takarékpénztárban pedig az 1891. év egész folyamán összesen 1,231,012 ftt helyeztetett el, ebből azonban 965863 ftt visszafizettetett.

Egy új „nagykereskedés.” Mint értesülünk, Aron Manó és társa újévtől kezdve „bor-, sör és szesz nagykereskedést” nyit számos fióküzlettel. Eddig Aron Manó és társa bérelte a szeszfogyasztási adót. Aron Miksa pedig a sörfogyasztási adót. Az órtási kereskedést most rendezik be.

Bizottsági tagok választása Kabán. — Kabán Nagy Lajos 116, Benke József 115 szavazattal választották meg megyei bizottsági tagokká Tözsér Sándor jegyző 105 és Horváth Kalmán gyógyszerész 86 szavazata ellenében. A megválasztottak új tagok.

Meghízott egy félóra alatt. Ez a csoda történt tegnapi délután Genszánszky József szalámi gyári munkással, a ki Videni szalámi gyárában volt alkalmazva. Ez a munkás bő kabátot és még bővebb bugyogót viselt. — Senki sem vette észre eddig, csak tegnap, hogy ez a munkás megjelenik pótyógős ruhában és duzzadó testtel távozik. Ez a gyors hízás tegnap feltűnt és az illetőt megvizitálták. Ekkor aztán kitalálták, hogy Genszánszky akár pátenst is kérhetne a hízási műszerére. A munkás ugyanis úgy gondolkozott, hogy nagyon hosszú procedúra lenne az, ha ő a szalámit először megenné, a gyomrából a vér edényeken át becsátaná testébe. Ebben ha a szalámit töltő c-öve eltéved és a szalámiból helyett az ő nadrágjának kinyakasztott zsebébe kerül, akkor a húsnagy hamar megnövekszik a lengyel bugyogóban. Ezt a műtétet lehet aztán a mellénnyel át is folytatni és pár óra alatt össze lehet szedni 20—25 kiló hízást, melynek az az előnye, hogy otthon a mellénnyel, meg a bugyogóval lehet vetkezni, mint felesleges terhet. Mikor rajta csipték, akkor is volt rajta vagy 20 kilónyi szalámi húsa. A rendőrség emiatt házmozást tartott a munkás lakásán, hol találtak vagy 80 kiló fehérgyöngy szalámi húst, melyből „háziilag” akart szalámit készíteni. — Ki tudja mióta folytatta már Genszánszky ezt a hízási műtétet. A rendőrség ezért a zseniális eszméért letartóztatta.

Hogy étkeztek a régi magyarok? Lapunk egy barátjától kapjuk a következő gastronomia feljegyzéseket. A régi magyarok a 17. században asztalterítésével nem sokat cseremóniáztak. Az abroszra oda tettek s asztalkendővel letakarták egy cipót, melléje egy kanalat, néhány tányért a főhelyre — s a terítés meg volt.

A villát és kést mindenki magával hordta. A férfiak övükön, a nők pedig hosszú szinóron. A marhahúst ettek sültve, főzve, tormával, petrezselyemmel, mártás nélkül tokánynak és vetrezének, különösen gyakran került az asztalra káposzta, olasz káposzta, tök borsó, buese, árpakása, murek kíséretében.

Ették mustos pecsenyét, a mi úgy készült, hogy szőlő szemeket főztek meg a buszlében.

A borju, bárány, disznó, malacz, kappan, lud, kacsa sülteket, kaszált szegifűves, éles, édes, törött, zöld, fekete, sajtlé, és zuffa nevű mártásokkal ették. Csaknem mindenik mártásnak bor volt egyik keléke s különböző fűszerek.

A ludas kását már ekkor ismerték. A vad pecsenyék öntözésére általában vaját szerettek alkalmazni.

A különböző salátáknak, ugorkának is keletkezett: a veres kápotztával egyetemben.

A gombát, spárgát meg a retket külön elkészítve ették.

Két napot a régi szokás szerint böjtöltek. Ilyenkor semmi husnemű nem került az asztalra. A főzeléket ilyen napokra vajjal és tejjel készítették.

A hal is egyik kedvelt czikke volt elődeink asztalának. Ismerték mindenféle belföldi és tengeri halat, ették a rákot és a csigát is.

A tészták között is nagyon sokat találunk olyat, a mit borral készítettek el.

Levest még nem ették a 17-ik században rendszeren, hanem csak úgy néha napján s inkább az ország nyugati részén.

Az ebédet, vacsorát akkoriban is sajttal, vagy gyümölcsessel végezték, mint most. Különböző gyümölcs is került asztalra. Ezek között kedvelt volt a fige és a nagybányai gesztenye is.

A debreczeni vasúti és helyi forgalomról igen érdekes adatokat foglal magában Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester 1891. évi jelentése. E jelentés szerint az adatok a következők: a) A Személyforgalom: a m. a. v. pályaudvarában kiadott 349736 személyjegy, a debreczeni-vásártéri állomáson (Nánás és F.-Abony felé) 34467 személyjegy. Összesen: 384203 személyjegy. Az érkező utasok számára nézve pontos adatok nincsenek; de azt szakkörökben ugyamnyira becsülik, mint az elutazókat.

b) Podgyasz forgalom: a m. a. v. pályaudvarában feladott 17,575 tétel, a debreczeni-vásártéri állomáson felad. 907 tétel. c) Teher- és gyorsáru-forgalom: a m. a. v. pályaudvarban feladott 101,065 tonna, a debreczeni-vásártéri állomáson 2674 tonna, összesen 103,739 tonna. A m. a. v. pályaudvarba érkezett 144,498 tonna, a debreczeni-vásártéri állomásra 9803 tonna, összesen 154,301 tonna. A debreczeni két vasúti állomás személyforgalma tehát 1891-ben mintegy 770,000 utasból, gyors és teheráru forgalma pedig 258,000 tonnából állott.

A m. a. v. pályaudvarban feladott 101,065 tonna, a debreczeni-vásártéri állomáson 2674 tonna, összesen 103,739 tonna. A m. a. v. pályaudvarba érkezett 144,498 tonna, a debreczeni-vásártéri állomásra 9803 tonna, összesen 154,301 tonna. A debreczeni két vasúti állomás személyforgalma tehát 1891-ben mintegy 770,000 utasból, gyors és teheráru forgalma pedig 258,000 tonnából állott. 1. Debreczeni helyi vasúti részvény-társaság. A részvénytársaság gőzerőre berendezett vonalain a múlt évben összesen 353,015 személy utazott s tehervonatai részint az „István” malomba s onnan a pályaudvarba, részint egyesek részére 6277 vagonnal 61,700,372 kilogramm különböző áru szállítottak. — A társaság nyers bevételé volt 57,280,60 ftt, kiadása 42,978,06 ftt; e szerint tiszta nyeresége volt 14,302 ftt 54 kr. Vagyonmérlege 332,599 ftt 9 kr. — Részvénytőkéje 200,000 ftt, tartalékállapjai 14,815 ftt 10 kr. 3. Hatvan-utczai vásártéri vasút. Tulajdonosa egy részvénytársaság, melynek vagyon-terhe mérlege 44435 38 ftt. A befizetett részvénytőke 44255 ftt. Ezen közúti vasút lőerőre van berendezve. A jövedelmezőségéhez fűződött remények a múlt évben sem teljesültek a minek oka főként abban található, hogy a pálya felérése e városn kívül vonul el és a külső végpontja felé csak vásáros napokon van élénkebb személyforgalom. Múlt évi nyeresége mindössze 129 ftt 19 kr. volt. — Összes bevételé pedig 56333 ftt 39 kr. Utazott rajta 71813 személy.

Karácsonyfa ünnep a Fröbel gyermekkertben Szép, megható ünnepély folyt le tegnap délután a Fröbel gyermekkertben. A választmány, élén Varga Dalmi Teréz elnökkel nagy örömet szerzett a kicsinyeknek azzal, hogy a Kaszanyitzky Veronka emlékére tett alaptól s a szülők adományaiból díszes karácsonyfát állított fel. Az ünnepélyen megjelent Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelő és sok gyermekbarát akiket a kedves apróságok nagy ovációkkal üdvözöltek s gyermek-versik éneklésével, éneklésével, szavalásával mulattattak. Kegyeletesen megemlékeztek az ő angyalá vált, meny-

be költözött kis barátnőjükről Kaszanyitzky Veronkáról is.

Vállalkozók figyelmébe. A m. kir. államvasutak igazgatósága sinek és kapcsoló szerelvények szállítására 1893. január 3-án, különféle leltári tárgyak beszerzésére 1893. január 17-én; a budapesti államgépgyár faanyag szállítására 1893. évi január 18-án nyilvános versenytárgyalást tartanak. A közelebbi feltételek alulírt kereskedelmi és iparkamaránál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Asszony munka. Nagyon el volt keseredve egy éjjel Haragos Mátvás s ugyancsak szidta az eget, míg egymásután töltögette magába a bort s a záróóra teljesen el is készült az állapotával. Akkor kikerült az utcára s danázni kezdett valami régi nótát, amiben kevés a poézis, de az ő hite szerint sok az igazság: Az asszony, az asszony verve jó. Mikor már sok skandalámot csinált, a boltok lépcsőit emelgette ki a helyükből s botjával a czégtáblákat ütögette le a falról, egy rendőr erőt vett szerénységén s bekísérte a városház egyik dugott helyiségébe.

Reggel előállították, ami annyit jelent, hogy bevezették a kapitány elé s megkérdezték a körülményeit rendőri stílusban.

Miért viselte úgy magát az éjjel mint egy ész nélkül való oktalan állat?

Összekülömböztünk otthon az asszonyval s én is megmérgeződtem.

Aztán ezért az utcán kell ordítani?

Otthon nem ordíthatok — kérem.

Le kell verni a czégtáblákat?

Nem verhetem le a feleségem kontyát.

Most az egyszer hazamehet, hanem ha még egyszer bekerül, kikapja az apait, anyait, úgy tudja meg.

Köszönöm alásan, hanem quincsen ez egészen jól így.

Miért?

Vár már otthon az asszony.

Hát aztán.

Alázatosan megköszönöm, ha tetszenék mellém adni egy rendőr urat, aki békitgessen.

Nem lehet az barátom.

Miért nem instálom?

Nem arra való a rendőr.

Az atyafi erre okoskodni kezdett.

Kérem alásan, a rendőr arra való,

hogy rendet csináljon. Ugy-e kérem? Már pedig nem lesz ám az én házamban rend, ha egyedül megyek haza. Verekedés lesz ott.

Végül is egy rendőrt adtak melléje, hogy hazakísérje s békitgessen ki az asszonnyal, ha érti a módját.

A Haragos Mátvás története itt elvész a szemünk elől, hanem annál szomorúbban kapcsolódik előtérbe a rendőr tragédiája.

Mikor visszakeredett olyan volt az arca mint egy térkép. Tele volt körmölve mindenféle figurával s néhány hegység úgy kidomborodott rajta, mint az öklöm.

A kapitány alig ismert reá, mikor jelentést tett a működéséről.

Hát magának mi baja van József?

Amint békitgettem, végig karmoláztam az asszonyt.

Azután nagy busan utána tette:

Tévedtünk, két rendőr kellett volna.

Csendélet H-Pályiban. A szomszédos H-Pályiban f. hóban Szabados Bertalan mézáróshoz eddig ismeretlen tolvajok törtek be, a kerítést felszedve az utcára nyíló ablakot át behatoltak a szobába, mely akkor teljesen üresen állt, s 400 ftt ára holmit vittek el, amit el nem bírtak czipelni, azt összehányták s izzé porrá törték. A tolvajok nyomára vezethet a reszelő, feszítő szerszám s a fegyver, melyeket a szomszéd házak előtt eldobtak, s reggel a hóban megtaláltak. A tolvajok ugyanazon éjjel több községi lakosnál, így Miebig Ferencz kovács műhelyében is tettek látogatást, azt fel törték s a szerszámokat elvitték. A tolvajok, a nyomokból ítélve, többen voltak s kocsival járkáltak. A nyomozás folyik.

Nem lehet Amerikba menni. Közhirre tetetik, miszerint a Németbirodalmi kormány az Orosz és Ausztria Magyarországból Hamburgon keresztül kivándorlóknak szállítását a kolera miatt tiltotta.

— A debreczeni ev. ref. egyházmegye tancstermében 1892-ik évi decz. hó 26-ik napján d. e. 10 órákor közgyűlés tartatik. Tárgy: azazavás egyházmegyei tisztai állásokra és folyó ügyek. Pontos megjelenés kéri.

— A Bernáth család nemesi oklevele. A régi nemes világ egy elkésett darabja tünt fel tegnapelőtt Biharmegye közgyűlésén. Bernáthfalvi Bernáth János és István (a debreczeni ev. ref. egyházmegye gondnoka, h. pályi birtokos) kérték a vármegyét, hogy 1561-ben Ferdinand királytól kapott nemesi okleveleket hirdesse meg. A mit a vármegye meg is tett, de az adománylevél alapján nemességük elismerését kérték tartozásukat a családi leszármazást igazolni.

— A debreczeni-léta-derecskei vasút ügyét tárgyalta tegnapelőtt Biharmegye közgyűlése. A törvényhatósági bizottság Hajdu-Bagos, Derecske és Monostor-Pályi községek határozatait, melyek szerint a debreczeni-léta-bagos-derecskei vasút költségeihez állami egyenes adóok kétszeres összegével fognak hozzájárulni, jóváhagyta.

— Hangverseny. — Az ünnepek alatt a Margit-fürdőben tartatni szokott hangversenyek műsora a következő: Vasárnap: 1. Induló. 2. Nyitány az „Ezred leánya“ cz. operából Donizettitől. 3. Csókomp az egész világnak, keringő Ziehrertől. 4. Az alp-énekes, Erkelől. 5. Egyveleg a Bánk-Bán operából Erkelől. 6. Humoros polka pikkolóra Bilsetől. 7. Erdelyi idill. Ochstól. 8. Egyveleg a „Sultán“-ból, Verő György operájából. 9. Tréfás galopp Keiltől. — Hétfőn: 1. Induló. 2. Nyitány a Hunyadi László operából Erkelől. 3. Új élet, keringő Komsacktól. 4. Dal Ziehrertől. 5. Egyveleg a Naplopó operából Verditől. 6. Concert Simandltól. 7. Egyveleg a „Sultán“-ból, Verő Györgytől. 8. Gavotte Lolla Beethből, Falltól. 9. Szökés, gyorspolka Gleismertől.

— A dajkaképző intézetbe jóval többen jelentkeztek, mint amennyire hely van, — s a jelentkezők nagy része jó családból való, a közönségesnél magasabb műveltséggel bíró leány vagy asszony. Eppen ez a körülmény fogja lehetővé tenni a kir. tanfelügyelőnek azt a tervét, hogy az intézet állandósítottván, bonnesheminárium legyen, amelyben a növendékek a családi nevelés ösmereteit, ügyességét is elsajátíthatják s mint magyar bonnek-ur családotok gyermekei mellett alkalmazást nyerjenek. — Azok, a kik a jan. 3-dikán megnyitott első tanfolyamra a 10-ben megállapított számon fe ül fölvehetők nem lesznek, a második tanfolyamra előjegyeztenek.

Nagy ékszerlopást követtek el ma hajnalra virradóra a Széchenyi-utca 1768. számú háznál, Rös-nfeld Adolf bádigos lakásán. Az ékszeres üveg szekrény abban az utcára eső szobában volt elhelyezve, melyet mostanában nem használtak és mert tegnap szép, napos idő volt, e szoba ablakait kinyitották. Valószínű, hogy nyitva felelték ezeket az ablakokat, mert rajtuk semmi törés nincs, pedig az ismeretlen tettes az ablakon át ment be éjjel. Minthogy kemény idő volt, semmitéle lábnyom nem látszik a szobában. A tolvaj feltörte az üvegszekrényt és összeszedett belőle minden arany és ezüst neműt. A rendőrség megtartotta a vizsgálatot, de semmitéle nyomra nem akad. Gyanuba vették a város összes csavargóit és a Csicsogó, valamint annak egész környéke szorgos rendőri kutatás helyeül szolgál. A rendőrség felkéri a közönséget és a zálogházak tulajdonosait is hogy a vizsgálatnál legyenek segítségére. A tolvaj mintegy 500 ft áru értéket vitt magával, aranyban, ezüstben és ruhaneműekben. Az elloptott tárgyak jegyzéke a következő:

E z ü s t t á r g y a k : Egy ezüst leves merő kanál, egy tejmerő kanál, 20 evő kanál, 54 kávé kanál, 4 gyertyatartó, 1 kulcs-tartó, 6 késtartó, 1 ezüst karperecz, egy talérral és csüngő ezüst karddal.

A r a n y b ó l v a l ó t á r g y a k : Egy gyémánt medaillon, egy arany mellű család-képpel, egy arany nyakláncz egy óraláncz, egy arany csüngő korállal, két fülbevaló, email-lirozott két arany inggomb, két arany érem! 3 arany óra, egy arany gyűrű héberi rással, két pecsétgyűrű, két gyémánt gyűrű, egy kék-köves arany gyűrű, két jegygyűrű.

R u h a n e m ű e k : Egy férfi téli kabát, egy darab női téli felöltő, két selyem kendő, egy fehér abrosz, valószínűleg ebbe rakta bele a tárgyakat. A nyomozást a II. kerületi kapitányság erélyesen folytatja.

— A titok hete. Soha az egész évben olyan diszkétek nem voltak az emberek, mint ezen a héten; mintha a kíváncsiság sohase lett volna tulajdonsága ez embereknek, különösen a nőknek. A legnagyobb flegmával látja mindenki a saját családjánál mint hozzák-iszik a különböző nagyságu, színű és formájú csomagokat, mint lőt-fut aggodalmas gondossággal majd egyik majd másik tagja a családoknak. Másrészt megzárta ajtók között majd ez, majd amaz a része a családnak tart titkok értekezletet — és mind-ez a másik mit sem törődik. De csak lát-ez, az ajkak némák, míg a szemek vágyakozva csüggenek a különböző csomagokon, mint egy kezesztül akarnak hatolni a borítékokon, skatulyákban stb. És a gyerekek, a kíváncsi, a titokban ujongó gyerekek! Ők természetesen találják, hogy a papa és a mama titokban forralnak valamit; diszkretil megvonulnak a szobájukban és bezárják maguk mögött az ajtót... Mindenki a maga útján jár és az örökös titkolódzásnak csak a karácsony estéje vet véget, amikor az örökzöld karácsonyfa ragyogó gyertyácskájával és a ragyogó tekintetek oly kellemessé, boldoggá teszik az otthont. Szombaton este vége lesz a diszkretil hétnél lehallanak a borítékok, a skatulyák megnyitnak és a karácsonyfa fényben feltáru mindenki előtt a nagy titok.

— A máltai lovag operetta szövegének szerzője B e k s i c s Gusztávné Bochnanovics Krisztina asszony az előadás napján, mely még nincs kitűzve, Debreczenbe fog érkezni. Kiséretében lesz férje B e k s i c s Gusztáv országgyűlési képviselő és M i k s z á t h Kálmán író és országgyűlési képviselő.

— Az idő va ósággal téliesre vált, csikorgó hideg van és az északi szél ugyancsak kifesti pirosra az arcokat. Ha ez így tart karácsonykor okvetlenül korszolyáunk a Margit-fürdő jegén, melyet Szikszay gondos figyelemmel készített tükörsimára.

Debreczeni Városi színház.

I. Idénybérlet 75 szám Páros. IV. Kis bérlet 14 szám Páros.

Holnap Vasárnap 1892, Deczember hó 25-én

bérlet folyamban:

A madarász.

Színházi műsor:

Vasárnap decz. 25. Madarász.
Hétfőn decz. 26. Kondorossi szép csaplárné.
Kedden decz. 27. Boszorkány vár.
Szerdán decz. 28. Becsület.
Csütörtök decz. 29. Máltai lovag.
Péntek decz. 30. Diurnista.
Szombat decz. 31. Szereuce fia.
1893. Január 1-én Vasárnap Rökkant huszár. Fortuna és Tableux.

Vegyes hírek

* A zongora játék egészségügyi szempontból. A berlini kir. Erzsébet-iskola igazgatója egy jelentésben a zongorajátékkal foglalkozik egészségügyi szempontból. Hibáztatja, hogy a szülők gyermekeiket az iskola bizonyos tantárgyai alól fölmentik, de azért zongoráztatják. Ha a zongorajátékra ugyanannyi vagy még több időt foglalnak le, mint az iskolai munkára: ez nem más, mint a gyermeki erővel üzött vissza a élés. A gyöngye, kimerült és szórakozott leánytanulók majdnem kizárólag azok voltak, kik napjában 1—2 órát zongoráztak. Ha a zongorajátékkal fölhaltak vagy azt korlátozták, a leányok észrevehetőleg frissebbek, élénkebb szelleműek lettek és jobbat nyujtotak. Semmiféle gyakorlat nem lép föl nagyobbigények-

kel az idegrendszerrel szemben mint a zongorajáték. Hogy ez nemcsak az ujjnak és karnak megerősítésével, hanem fölötté fárasztó és izgató szellemi tevékenységgel is jár, Dubois Reymond bebizonyította. A szemnek nagy megfeszítéssel gyorsan át kell tekintenie és föl kell fognia a kottát; a fülnek az arcz benyomásait a megfelelő hangképzettel kell kísélnie, az agy- és hangképzeteket szigorúan megszabott mozgási ösztönökre kell átfordítania, az izmoknak legyen elegendő erejük arra, hogy a kar, kéz és ujj mozgását az akarati ösztönöknek megfelelően végrehajtsák. Enné fogva az egyszerűbb gyakorlatokról olvasásról írásról fokozatos u a bonyolultakra kell átmenni és a zongorajátékhoz a bevezett 12-ik élet év előtt senki hozzá ne fogjon. A kézimunka-tanítására nézve ugyan-ezek az eivék követendők, mert itt is a technikai nehézségeket az érettebb ifjú években könnyebben és gyorsabban leküzdhetni mint az iskolatárogatás első éveiben.

* Kétszáz milliós örökség. Nagyvárad városában ez idő szerint még az apácza-kérdés és a Leszkay Ditrői harc is háttérbe szorul s nem beszélnek egyébről mint arról a levélről, a melyet Voszka Ferenc ottani emberséges czipéz kapott a napokban Angliából. A „Nagyvárad“ egyik riportere látta azt a levelet, a melyben nem kisebb dologról van szó, mint arról, hogy a jámbor czipésmester feleségére — kétszázmillió forintos örökség néz. Egy Grosz Frigyes nevű eger-frooni lakos hagyta volna ugyanis hátra ezt a gyöngye kétszáz milliócskát, a mely (örökösök egyelőre nem jelentkezvén) a londoni Central-bankban lenne deponálva. Most a valódi örökösök kipuhatólására vállalat alakult; és pedig addig puhatolt, addig kutatott, a míg végre Voszkané, szül. Koehler lány személyében megtalálta a boldog örökösöt. Voszkaék most két rokonukat küldték Falkensuba?) ahol a végrendelet deponálva van s levélben tudatták rokonokkal, hogy az örökségi történetben van lehetőség. A maguk részéről eltekintve attól, hogy a szegény embereknek milliók külföldi örökségei gyakran tűnedeznek fel a határon, aztán pedig épügy a feledés homályába kerülnek, mit akár a Piripócsón és Encs Encsen „töfödezett“ Rubens, Rafael vagy Rembrandt képek, bennünket csupán az éjt kétkedésbe, hogy az az örökség nem a m e r i k a i Voszka suszter, aki egyszerre országos híru nevez tesség lett, Budapestre utazott, hogy ott a belügyminiszter közbenjárását kikérje.

* A xanteni vérvád. A t. olvasó közönség még emlékezni fog azon nagy szenzációt keltett vérvádról, melynek esküdszéki tárgyalása f. év július havában Xantenben egy németországi kis városkában folyt le. Ugyanis egy Buschhof nevű metsző és kőfaragó azzal vádatot, hogy rituális gyilkosságot követett el egy 5—6 éves fiun. Fővádló Vesendrup — egy rovott előéletű — és Buschhof szolgálatából elbocsátott kőfaragó segéd volt. Az ügyész kétszer is helyezte szabadlábra Buschhofot, de a felvizsgált, fanatikus néptől bántalmazva, maga kérte az ügyészséget, helyezné őt vád alá. 16 hónapig volt a szerencsétlen vizsgálati fogságban. 300-nál több tanut halgattak ki. végre jul. 18-an, a xanteni esküdszék egyhangulag ártatlannak mondta ki, ismét sötét titok maradván, ki gyilkolta hát meg a gyermeket? E napokban, Vesendrup — kire mindjárt a gyanu háramlott — részeg fővel kikotyantotta egy korcsmában többek előtt, hogy ő metszette fel a gyermek torkát és bosszúból Buschhofra, volt gazdájára háritotta a büntényt. A xanteni törvényeszk körözi a kereket oldott Vesendrupot.

* Világkiállítás Londonban 1895-ben. Egy londoni távirat jelentése szerint ott számos iparos értekezletet tartott, mely 1895-re Londonban világkiállítás rendezését határozta el. A terv megvalósítására bizottságot küldtek ki. Semmi kétség, hogy ha ez nem marad pusztán terv, ugy nagy csapás lesz a mi jubiláris nemzet kiállításunkra. Arra nem lehet ugyan ok, hogy mi mondjunk le a kiállításról, de arra igenis ok, hogy most már ne sajnáljunk se munkát, se költséget, hogy minél előbb tökéletesebben készen legyünk.

* Falk Miksa jubileuma. Falk Miksa orsz. képviselő, a „Pester Lloyd“ szerkesztője teg-

napelött ünnepelte negyedszázados szerkesztői jubileumát. Huszonöt éve, hogy a hazafias szellemű, kitünően szerkesztett lap élén áll, kiváló szolgálatot téve a magyar érdekeknek a külföldön és szolgálva a politikának, közmívelődésnek és közgazdaságnak a hazában. A díszes ünnep a „Pester Lloyd” szerkesztőségébe kezdődött, hol Falk Miksa fogadta a vendégeket, kiknek sorában elsőtül Hieronymi belügyminiszter látogatta meg régi barátját. Hieronymi távozása után tisztelegtek nála a „Pester Lloyd” munkatársai, azután az „Ottón” hírlapíró kör küldöttsége, igen sok író-társra és az aradi választók Falk régi kerületéből. Rákossy Jenő, a magyar újságírók nevében üdvözölte Falkot, mire az ünnepet meghatva válaszolt. Délután 4 órakor fényes bankett volt a Hungáriában. A felköszöntők szövege a kitünő publicistának, politikusnak. Vidékről is számos sürgönyt kapott.

A c i m.

A jó öreg Festetich György grófról jegyezte föl Vas Gereben, hogy mindenkit egy fokkal föntebb titulázott, mint a hogyan tulajdonképpen kellett volna. Különbösen is a Georgikon nagyevű alapítója rendkívül szerény ember volt s a megalázkodást az emberekkel való érintkezésben szinte a komikumig vitte. A mi demokratá világunkban a címekérdés olyan labirintus, hogy a feudális középkor legsötétebb Afrikájával vetekedhetik. Mert annyiféle rangfokozat az emberek között soha nem volt, annyiféle külön-kijáró címek nem lógtak az emberek nevei mellett, mint ma, a XIX. század végén, néhány évtizeddel az után, hogy a vén Európa kidühöngte magát és átöltözött a lovagkor csatajelméből a kényelmes angoldivat-szabta öltönybe.

Az embernek szinte tanulni kell, hogy kit miképpen szólítson meg, mert égbekiáltó bünt követ el, ha eltéveszti a „méltóságos“-t, mikor „nagyságos“ már kevés, avagy „tekintetes“-t hangoztatott, a hol „nagyságos“ járna.

Különbösen az újabb alkotmányos világ felvirradása óta osztották különböző fokokra magukat az emberek nálunk Magyarországon, a pírípócsi kisbíró „kend“-jétől föl a miniszterelnöki pirosbársonyos szék „kegyelmes ur“ fülbeeséig akkordjáig.

Hajdan, a „jó világban“, — a mint szeretjük hangoztatni — könnyebben eligazodott a jámbor halandó. „Tekintetes“ volt a nemes ember, „kend“ a paraszt. A „méltóságos“ csak a grófnak járt, de olyat csak restaurációkor láttak, a mikor a borotvált arczú főispán gróf „lejött“ Bécsből egy pár napra. Most átalakultunk modern állammá a demokratság köntösébe bujva s társadalmunk tagozottabb, mint bármely más államé Európában.

A cím és a fizetés egyenlő arányban növekednek, sőt elég gyakran a fizetés a címnek néhány lépéssel utána sántikál, de a munka meg a rang körülbelől fordított arányban állanak egymással. Hanem azért csak kapja meg kiki a magátét titulust, hadd legyen meg az egyéni érték jutalma. Szükséges, hogy az emberek közt különbség tétessék és ne sorszámszerűen disztigváljuk egymást, mint a Madách falanszterében.

A régi rendi társadalomban a kutyabőr vagy — a mit előbb kellett volna említenem — a nemesi leszármazás a „tekintetes“ címre jogosított. A tekintetes táblabírák és tekintetes alispánok korában nem vágytak az emberek ennel magasabbra. Azóta, hogy az utolsó tekintetes ur — Deák Ferencz — meghalt, csak papíron van meg tulajdonképpen a tekintetes cím. Meg talán vidéken a szerényebb és kevésbé vagyonos diplomások élnek vele. Mert a régi táblabírák helyét a honoráriusok foglalták el, természetesen más elemekből összegyurva. Tulajdonképpen csak a „kutyabőrrel“ járna most is a „tekintetes“ titulus; csak hogy nem a nemesi diploma ez, hanem valamelyik magasabb tudomány-ág bevégezését jutalmazó oklevél. Igazi tekintetes tehát elsősorban a köz- és váltó ügyvéd az orvos, mérnök, bíró, tanár. De mondaná azért valaki egy-egy kereskedőnek, hogy ő jogtalanul „tekintetes“, Merkur derék fia aligha venné szívesen!

A gentry, a jóbirtóku középsőtály mamár szokásból — „nagyságos.“ Talán, mert legtöbb bukott nagyság és képviselő-jelölt kerül ki közülök. De valóban, a földdel bíró földbirtokos gentry meg is érdemli a legtöbb demokratá fölfogás szerint is a nagyságos címet. Hanem a „földnélküli Jánosok“-at ki kellene venni a szabály alól.

Hajdanta pedig csak a „fejedelem“ volt nagyságos a bérezes kis hazában, míg ma már a fővárosi nagyhatalmasságok közt idősb Rémi Róbert is született „nagyságos ur.“

A kis Erdély különben a címek dolgában is eltért a nagy Magyarországtól. Ott a báró volt a méltóságos, — már az újabb időkben — és a gróf nagyságos. Most már azonban a szürkülő egyformaság méltóságossá tett gróft, bárót egyaránt Királyhágon innen és túl.

A francia-forradalom egyidejűleg, hogy a Teremtőt is detronizálta, eltörölte az összes címeket. „Citoyen“-n akarták nevelni a királyfit, XVII-ik Lajost is és a „polgártárs“ kívül más megszólítást nem ismertek. Nálunk is beült a „polgártárs“ e nemzetiszim korszakban, azonban rövidéletű volt, mint a Tiszavirág. Most itt ott csak a képviselői programbeszéd megközlítésében öltök fel.

A provizórius időknek fogja a történetírás emlékül betudni a nemesi címek — előnevek — föllevenítését is. Kikerültek a már elfeledett kutyabőrök a poros ládából és kiki földekorálta magát, a hogyan tudta. Hogy a jámbor aspiránsoknak is kedvök legyen, megkezdődtek az új nemesítések — előjogok nélkül — és lettek megyeri Krauszok, hatvani Deutschok, tornyai Schossbergerek, magyarosodásunk kiáltó példájára, ékesszólóan hirdetőn a külföldnek, hogy a magyar nemesség mennyire ősi származás.

Legalább tudtak volna ezek az urak anyai illetet, hogy egy füst alatt a nevüket is magyarosították volna meg. Külsőségekre öltözködik mindennek a jellege, hiszen tisztességes ruha nélkül nem lehet el senki.

A társadalmi érintkezésben nagy szerepet játszik a megszólítás. A francia „madame“ nálunk nem talált eddig megfelelő kifejezésre, libegvén a közszokás a paraszatos vagy előkelő (a hogy vesszük) „maga“ és az ügyetlen „nagyság“ között. Kis leányokat vagy általában leányokat sík „lemagázni“, ugyanakkor, midőn a cselédtől is úgy kérdjük: „Maga hozta a vizet, Mari?“

A férfiak „monsieur“-je felé a mi „ön“-ünk gravitál, de nem igen szokjuk meg. Olyan „hüvös“ az az „ön“ megszólítás. Csak annak mondjuk, a kivel azt akarjuk éreztetni, hogy szíveskednék néhány lépésnyi távolságban maradni tőlünk.

A nagyságos uraknak külön nianszát képezik a kir. tanácsosok. Mind egy-egy kis hatalom a maga körében. Azt hiszem, ha elnököt választanának egy összeülő országos értekezleten, Mérió János lenne a legalkalmasabb. Tőlük nem annyira tanácsot, mint reprezentálási képességet kívánnak. Ha ebédeket adnak, az sem rossz.

A méltóságos urak már nagyobb események. A főispáni hatalom a méltóságos cím révéné köti ki. A miniszteri tanácsos ugyanaz kevésbé illusztris kiadásban. Ez csak állás, amaz valódi hatalom. Ide sorakoznak az aranykulcsos kamarások. Ujabbban pelyhes állu gentry gyerkőczék és bajszatlan haduagyocskák rózsaszínű ábrándja ez, mely gyakrabban valóra válik, mint kellene. Címzet ad, de igazi méltóságot nem hozzá; ez az egyéntől függ.

Méltóságosi állapotban leledzenek a született méltóságosok: a grófok és bárók. Nagy kontingens, sok szakadással, vizeséssel, sőt itt-ott mocsárral, melyek egy erélyes lecsapolásra várnak. Hanem vannak becsületes termő területek is benne. Sőt kiemelkednek a hegyesucok is. Változatos ország örökké derült nappal és talán éjjel is. Született törvényhozók. Jó hogy az emberek egy bizonyos százaléka orvosnak nem születik, mert akkor például egy mérsáros vagy borbély hajlanu „egyed“ ha doktor lenne, mint élethivatást tévesztett, mindenkit megölne. Zichy Nándor is született, de joggal aligha nem Zichyban lehetne törvényhozó.

A valóságos belső titkos tanácsosok már „kegyelmes urak.“ Tán kegyelemből élnek, mert akkorra megszokott az ember már öszülni vagy

kopaszodni. Egynemely gróf vagy báró csak úgy „ravenous“ erre a címre, maga sem tudja, hogyan?!

Már a miniszterek tényleges állományu „kegyelmes urak“, hivataluk után. Választott céltáblái a nagyhangu hírlapok és még nagyobb hangu képviselő támadásainak. „Excellenciások“, nagyméltóságú állásuk hozta fényvel — némely naivabbnál munkával is — „nagyméltóságú“ címbe fulasztva. Mert akár megfuladhatnának a címben, megfürödhethének a hajlongások közt való tiszteletben.

Csak a vezérezikkek nem kegyelmeznek ezeknek a kegyelmes uraknak. Mert míg a „Kukutyini kütt“ Cicerós vezérezikke úgy beszél a miniszterelnökről és összes miniszter-társairól, mintha a kisbíró eljárásáról lenne szó, addig a lelkiismeretében sértett apát-plebános ur neve mellé mindig odateszi a „főtisztelendő“-t, valamint nem feledkezik meg „szeretett nagyságos képviselőnk“ről, sőt a „tekintetes“ főszolgabíró ur vidám nevéstélyéről is ékes czimfelrakással megemlékezni. Még a sajtó is arisztokrata — lefelé.

A „nagyságos“ népképviselő még a régi „diéták“ hagyományaképen tegezik egymást — Károlyi Pista kivételével. De azért ő a legnépszerűbb mágnás Magyarországon; vagy tán éppen azért?!

Érdekes aztán, mikor a miniszter-képviselő informálja egyik másik honatya és így kezdi a mondókáját bizalmasan: „Kérlek kegyelmes uram, nevezd ki a járásbírómat.“ A mi olyanforma hatása, mintha valaki a kalucsniját a sárban — a kezében vinné.

Hasonló ehez a mi hadseregünkben az ugynevezett „Armeé-Du“, ennek a kivitele mégis más. Legalább lefele más. Mert katonáéknál nagyon megnézik, hogy ki hányadik fokán áll a Jákob létrájának. Ott fokozatosan ur az ember. Különbösen „ur“ még a „frájter“ is, minden egyes esetben hozzá tétetvén a nevéhez és rangjához, mint a czukor a theához. Azt hiszem, azért szükséges annyira pedansul hangsúlyozni ezt a „czukrot“ a thea mellett, mert különben keserű lenne a katona élet.

A becsületes polgári elem nem olyan elkapotott. Ámbár a mi táblabíróink is nagyságosok, sőt a táblák elnökei méltóságosok, hanem ez a mixtum compositum együtt csak „tekintetes királyi tábla“-t ad ki. Egy darab modern pessenyé, mult századi spekkkel. Magyar gyomor kell neki, mint a paprikás gulyásnak, német vagy francia nehezen venné be.

A mi egyházi címmezési terminológiánk is speciálitásunk. Ehez is „magyar ész“ kell, hogy disztigválja. Azt hiszem, felledezi Vajay István képviselő és első éves jogász nemsokára a dogmatikus különbséget a „tiszteletendő“ és „tiszteletes“ között is, amaz csupán a katolikus plébánosokat és káplánokat — emez a kalvinista papokat és segédlelkészeket illetvén jog és szokás szerint. S míg a protestáns egyházi puritanizmus egyszerű fokozással beéri e felett, a becsületes „nagyfőtisztelendő“ és a megkülönböztetett „főtisztelendő“-vel, addig a római egyház cigány superlativusai „főméltóságú“ és „főmagasságú“ alig különböző címmezési műszavakban csucsoznak ki. Hanem az egy Istent háromféle módon is tisztelő rabbi már egyenesen a „főtisztelendő“-n kezdik, a mi hasonlít a cirkuszi plakátokhoz, a melyekben állandóan ott diszelg, hogy: holnap „nagy előadás“. Innen fu az a demokratá szél is, a mely szerint fájdalmas érzéssel vették tudomásul, hogy „nagyságos“ Wahrman Mór ur meghalt. Egy forrásból ered ezzel Schlesinger ur ismeretes mondása: „kedves nejem ő nagyságának migrainje van.“ A minek csak a következő névjegy a párja: „Herr Lieutenant Rottenheim, ritter von Rottenberg.“ Mintha valaki az utcán menet, minden harmadik lépésnél a tükörbe nézne.

A névjegyek különben a címek gyűjtő lencsái. A névjegy tartó tálcácskák ekkor valóságos Ezsau-lencsés tálai a húságnak. Kuriózum az a névjegy, a melyken legalább öt águ korona nem lenne. A dr. már rajtuk van a — papirgyárban. Itt következik aztán a rendjelek egész láncolata, meg a tiszteletbeli tagságok a finnországi ethnografusok vándorgyűlésétől fel, vagy le — a hogy vesszük — a Palágyi önképzőkörig. (vulgo Petőfi-társaság). Ezeknek a

névjegyeknek egy állandó vendégül is van még, három betű: „stb.“ Ez is czim. Némelyiken, mint nehez kolonc egy „Kis-István“, vagy „Nagy-István“ (Szent-István-rend) is ott imponál, esetleg egy természetes Lipótvárosi társaságában. Ezek még tiszteletet gerjesztenek, mert érdemeiket csiszolnak fényesebbre, hogy jobban lássák, hanem egy-egy „Takova“ már sok embernek még derogálna is. Milán még lejjebb szállította a Nagy Frigyes mondását, a ki a jó nevelésű gavallértól nem tagadhatta meg a poroszok „Taková“-ját.

Még az üzlet világának is megvannak a maga „dekorációi“. Az „udvari szállítói“ czim nagybecsű, variálva a különböző védjegyek néha banális rajzaival. Nem lehet mindenkinek lilium a paizsán, elég élez-táblának néha egy ceyloni elefánt is.

A czim után kapkodás divathóbortjában nem csoda, ha olyan kuriózumok fordulnak elő, mint egy Gyulay gróf rendjel-pöre, a ki liferáltatta egy érdemrendben utazó úgynökkel ezt a nagy tisztességet. Ez a folt olyan, mint a zsipecsét, áthatol a fonájáról a színére is a ruhának. Legutóbb a francia republika becsületrendjébe is beleégték Gróvy, most jött hozzá egy Panama-tintacsepp.

Némelyik rendjel még hasznát is hajt, mert „rátá“-ja van, mint az obszitosok ütközeti érméinek a két krajczár „czulág“. Ez már kézzelfogható czim. Hanem a jámbor polgáriszkolai tanítók mozgalmá csakugyan puritán a czimzések krónikájában, a kik — ha már fizetés-emelést nem kaptak, — legalább „tanári“ czímet kérték az államtól néhány év előtt.

Eppen ellentéte volt ennek az iránynak a „székely báró“ Orbán Balázs. Ő ugyan gyűlölte a bárói czímet. Fehér holló egy-egy mágnás, a ki elhagyja neve mellől családja rangját. Az ilyen elfelejtett czimeket szedi fel aztán néha egy-egy utazó Schlesinger vagy Kohn, megjelenvén a szállodákban, mint gróf Tinódváry vagy báró Patakszeghy, míg ki nem hámozzák őket a detektívek. Ezek a dominók abban az álarczos bálban, a mit társadalomnak hívnak.

A czimzéssel való megtisztelésben legakurátosabb a magyar paraszt ember. Tudja, ki a „kend“, ki a „teéns ur“, meg a tekintetes „fiskárius“. Ugy látszik, mégis nemzeti sajátosság is — legalább részben — a czimkórság, mert Nagy János „uramék“-nak is van hozzá érzékük. A cigány már tapintatlanabb, nehezebben dizingvál. A szobaleány dialektusban a „kezi csokolom“ is mint czim szerepel. Míg a fővárosi pinceszér, meg a hordár csupán nagyságos urat ismer. A vidék persze csak a „tekintetes“-ig emelkedik.

Külön kikezdést érdemelnek a tartalékos tiszt urak, bár Sudermann alaposan lehűtötte velök az embereket. A Trast „kérdése“ az irodalom nagyobb kérdései mellett egészen a „hamleti kérdés“ mellé emelkedett.

A nők czimzése még talán fontosabb, mint a férfiaké. Férfiunal is valóságos hőmérő néha a czim, de a nők érzékenyebbek e tekintetben a legfinomabb elektrikus gépnél. Egymásközött hamarabb tegedőznek, mint a férfiak, de hamarabb fel is mondják. Különb, nincs valami edesebb, vonzóbb, mint mikor a fiatal asszonyka először mondja ki férjének e két betűt: „te“!

Férj és nő között rendes megszólítás ez, bár ujabban divat, hogy a férj nem él a bizalom ez édes jogával, csupán a nő. A férj „magázza“ nejét a mi az elkényeztetett kedvesség jele. —

Egyenlő társadalmi állásuk között szokás, főként exclusiv társaságban, mindjárt a bemutatkozás után — korkülönbség nélkül — a tegeződés. Nők-nőkel, férfiak-férfiakkal egy nagy családot látszanak képezni, melybe aztán más ritkán emelkedhetik vagy süllyedhet. Az olyan „vegyes párok“-ra mondja Jókai, a mikor mágnás nőt nem gróf vagy báró vesz feleségül, hogy számolyra kell felállania, valahányszor nejét meg akarja csókolni. Ez a számoly a kamarás-ság; méltóságossá tesz, mint a hét vagy kilencz-ágú korona. Mert a magyar jog szerint a nő férje nevét viseli, rangját követi. Kivételképen azonban a nemes ember főrangú neje is méltóságos az illem szerint, ha férje „tekintetes“ főszolgabíró csupán. De gyermekeikre már az

anya koronájának fényéből nem jut. Azok legfelebb csak anyjuk gyászjelentését tarthatják meg emlékül.

Leghelytelenebb a férjes nők czimzésénél az a németes szokás, mely nálunk is lábra kap a székes főváros ékes magyarságu Lipótvárosa révén a mikor Kartunkel Sámuel posztó nagykereskedő neje, született Spitz Jenny, úgy hívja meg vendégeit a „jourokra“, mint Karfunkel Jenny. Mert sem közjogunk, sem nyelvünk szabályai szerint a nő férje nevét saját keresztnevével összevonva nem írhatja helyesen. Nincs az a Szarvas Gábor, a ki ezt a Lipótvárosban „bemagyarázza“.

Nagy baj az, hogy nem tudunk magyarul. Társadalmi nyelvünk, politikánk, hírlapirodalomunk, főképp pedig üzleti életünk hemzseg a germanizmus bacillusaitól. Nyelvészeink okosabb dolgot mivelnének, ha legalább a magyaros czimzés terjesztésében tünnének inkább ki, mint az egymás hajába kapkodásban.

A czim kérdése művelődési kérdés, de olyan, a melyről meg lehet ismerni egy nemzet sajátosságait. A „marquis“ már nem annyira hatásos, mint régen volt, de a „lord“-ot csak a spanyol „grand“ mulja még fölül. E fölött csupán mi állunk sallangos predikátumainkkal és zsinóros mentéinkkel. Hanem a magyar főur még ebben is büszke; hátulról ragasztja neve után a „grófi“-ot. Mintha azt mondaná: előbb én megyek, utámmam a dekorációm.

A „tudós“ czim is sokszor méltatlanul jár ki, pedig ezt nagyobb grandezzaival viselik némelyek, mint a főudvarmester összes érdemrendjeit. Pedig az „udvar“ már csak sokat ad a cerimonialis külsőségekre. „Fenséges“ főherczegek és a korona „felséges“ viselője mindezek felett állanak; velök csak az a másik „felség“: a nép áll szemben a mérlegen. Míg a tömeg legalább is „méltóságos“, mint a hogy egy tüntető népgyűlést czimezett Kaas Ivor pár évvel ezelőtt.

Legfelső tokon a „divák“ lebegnek, a művészet Olympján: czimök, lényök már nem e világból való, hanem adósságaik igen.

Végül nem hagyhatom ki a „Poesie del Amour“-ból a nagy „Ó“-t sem. Ez az „angyalok“ czime. Körülragyogva a szerető szív ábrándjaival, álmaival. Az ábrándok eltűnnek, az álmok szertefoszlanak a korral és „Ó“ nagyon is leszáll a halandók mellé örangyalnak. Akkor már csak „garde des dames“ a czime.

Calamus.

Nyilt-tér. Felhívás

az összes kereskedelmi alkalmazottakhoz.

Minthogy az 1891. XIV. t. cikk alapján minden kereskedelmi alkalmazott tartozik tagja lenni egy elismert betegsegélyző pénztárnak, és ez irányban a kereskedelmi alkalmazottak részéről intézkedés nem történt, a kereskedő társulat kórháza pedig a fentidézett törvényzikk értelmében nem szerveztetett, ezennel tisztelettel meghívom az összes érdekelteket egy a csapó-utczai „Korona“ termében folyó hó 26-án délután 3 órakortartandó értekezletre.

Stern Győző.

Báli selyemszöveteket méterenkint 55 kr-tól 9 frt 50 kr-ig (mintegy 300 különböző árnyalat és színben) szállít, megrendelt egyes öltönyekre vagy végkében is postabér-és vámmentesen Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba czimzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (3.)

Hirdetés.

Mután a fogyasztási és italadók bekeze-
lése 1893. január hó 1 ső napjától három egy-
másután következő évre, szaz 1895. év végéig

assab. kir. Debreczen város és külterületén, a magas kincstárt megillető fogyasztási- és italadók bevezetésére, a direkt adóköteles felek többségéből alakult testületre ruházottatott át az államkincstár által, azért felhivatnak a városnak úgy bel- mint külterületén levő lakosai, hogy az 1893. évi január hó 1-ső napján birtokukban levő egy a már megadózott, mint a még adósatlan összes fogyasztási- és italadó köteles tárgyakat külön-külön, fentnevezett testület irodájában, Piacz-utca, 1824. szám, (Szikszay-ház), az szokra vonatkozó törvények és szabályok értelmében legkésőbb 1893. évi január hó 2 ig bejelenteni el ne mulasztásák, nevezetesen:

A bort és sört hordó-, hectoliter és literekben.

A szeszt, mint közönséges és különleges pálinka, égetett és édesített szeszesez italfélét, hordó-, literszám, vagy literekben, hectoliter fokokban.

A czukor, czukorka, esokó'adé, cándirozott gyümölcsfélét tartály- és kilósúly szerint.

A bus- és szalonneműket darab- és kilósúly szerint.

Azok pedig, kik a borfogyasztási adóra néve a várossal szemben egyezséggel (ajánlatta) birtak, a birtokukban levő összes borkezeleteit hordó-, hectoliter- és literekben bejelenteni el ne mulasztásák, miután az ajánlatok nem fogadtatnak el.

Végül azon szőlőbirtokosok, kik saját termésü boraikra része a kedvezményes italadókat már részben befizették volna, avagy azt továbbra igénybe venni óhajtják, szintén abbeli szándékaikat a fent kitett idő alatt bejelenteni el ne mulasztásák.

Debreczen, 1892. december hó 20.

Az intéző-bizottság.

BUDAPEST-et

járassa, a ki 48-as függetlenségi irányu
életük és változatos tartalma s
mégis elosó politikai napilapot akar olvasni. A
„Budapest“ verérezikeit többnyire orsz.
képviselők írják. Tadóitásai, hírei a legfrie-
sebbek. A napitározán kívül állandóan két ér-
dekfeszítő regényt közöl egyszerre. Naponkint
1-2 szép kiviteü képet hoz, melyek legtöbb-
nyire a napieseményekre vonatkoznak. A fő-
laphoz vasárnaponként „Uj-Budapest“ címü
humorisztikus hetimellékletet csato, melynek
talánymegfejtői között hetenkint egy-egy

Jósziv sorsjegyet

sorsol ki — De a „Budapest“

minden előfizetője,

még az egy hónapos előfizető is,

egy diszes kiállítás s változatos
tartalmu naptárt kap egészen

ingyen.

A „Budapest“ — mely újévben immár 17-ik
évfolyamába lép s napkint 38 ezer példány-
ban nyomatik, — köztudomásulag a legked-
veltebb lapja a magyar közönségnek, ami
legfényesebb bizonyítéka kitünő szerkesztésé-
nek és pontos szétküldésének. Mutatványszá-
mok kívánatra ingyen küldetnek. Elfizetési ára:

Egy hónapra 1 frt vagyis 2 korona.

Negyedévre 3 frt „ 6 „

Félévre 6 frt „ 12 „

Egészévre 12 frt „ 24 „

Az előfizetések a „Budapest“ kiadóhivata-
lának:

Budapest, IV. ker. Sarkantus utca
3. sz. a. küldendők.

Amerika
segédk
nélküli
nélküli
fogsor
ezemel
arany

Un v

Első rangú

Magy
Nem

a bajt
karon. E

Amerikai fogász — mint assistens
segédkezeléssel kapocs-lemez-
nélküli műfogak és rugany
nélküli fémlemezű
fogsorok. Tartós
ezement-, ezüst- és
aranyplombok.

Dr. Tihanyi Sámuel
Un v. med.
fogorvosi műterme
Debreczen, N. Várud-utca 2084. sz. l. e.

Operatiók
teljes érzétele-
nitése mellett

Szives tudomásul!

A közelgő farsangra nagy választék-
ban érkeztek raktárra

báli szövetek, színes selymek

francia VOILE-ok,

atlas, satin es batistok

továbbá

legyezők, virágok, csipkék,

báli belépők,

melyeket igen olcsón árusítanak el

Szabó Lajos fiai

Debreczen, Rózsatér.

Asztalos üzlet.

Ujjonnan felszerelt **asztalos mű-
helyemet** tetemesen megnagyobbítva,
van szerencsém a nagyérdemű közönség-
nek további szives pártfogásába és figyel-
mébe ajánlani.

Debreczen, 1892. december hó.

NAGY PÉTER

asztalos mester

Cserepes-utca 1388. sz. a.

Első rangú
cosmeticum

Magyarázat
ingyen és bérmentve

Magyarázó füzet ingyen és bérmentve.

Nem titkos szer, feltűnést keltő cosmeticum.

Nőknek különösen fontos.

Ára 1/2 literes üvegben frt 1.25.

Epilatoire,

a hajatt teljes eltávolítására az arczon, a kezeken
karon. Egyedüli szer, mely az utánnövést akadályozza.

Egy üvegcsé 5 frt.

Robert Fischer

Doctor der chemie und cosmetic-
Wien, I. Habburgergasse 8.

Műfestészet.

Van szerencsém a n. é. közönség szí-
ves tudomására hozni, hogy Maros-
Vásárhelyről ide jöve, helyben,

Egymalom-utca 827. sz. a.
mint

szoba-festő

megtelepedtem.

Elvállalok mind-féle **architecteni-
cus, műszaki, templom, terem, szoba,
czím és czimer-festéseket** Munkáimat
a modern kor kívánalmának megfele-
lően, a különböző stylek szerint plas-
tikában és bunt plastikában teljesíteni.

Méltányos árszámítások,
Bizonyítványokkal a legelőkeőbb
házaktól sőt gálhatok.

Szives pártfogásért eszedzem
teljes tisztelettel

Dinok József

Festész.

Karácsonyi és Újévi ajándékoknak,

valamint minden más alkalmi meglepetésekre hasznos és célszerű:

**Porzellán, Chinaezüst, Bronze és
Majolika ujdonságokat,**

Ditmar, Brünner és hazai gyártmányu:

asztali- és függőlámpákat, nap- és
villámegőkkel.

Porzellán-, Ét-, Kávé-, Tea,

egyszínte mindennemű

üveg-, ivó- és likőr készleteket nagy választékban
ajánl

Kaszanyitzky Endre

DEBRECZENBEN.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesíttetnek. — Árjegyzékek-
kel kívánatra bérmentve szolgálók.

*****
Tényleg
tisztá
borkivonat

*****
Kapható
a
egynemabl
fűszer,
esemege
és
gyógy-
fűkeres-
kedések-
ben,
kávé-
házakban,
gyógyszer
tárakban
és
czukrasz-
dákban.

VEZÉRMEGBIZOTT

Pfau C^o Fiume.

BUDAPESTI HIRLAP

Főszerkesztő és laptulajdonos:

RÁKOSI JENŐ.

Belső dolgozótársak: Alexander Bernát, Balogh Pál, Balla Mihály segedszerkesztő, Balázs Ignác, Beöthy László, Béla Henrik, Berényi László, Bernáth István dr., Csapodi István dr., Ferrari Giuseppe (Turin), Flammarión Kamill (Páris), Herczeg Ferencz, E. Illés Károly, Inczedy László, Kaas Ivor báró, Kern Aurél, Proff Kocsárd báró, Rákosi Viktor, Sebők Zsigmond, Somogyi Ede, Székely S. (Páris), Vasskó Elemér.

Zilahy Simon,
kiadóhivatali főnök.

Csajthay Ferencz,
felelős szerkesztő.

Előfizetésre

hívjuk fel tisztelettel a n. é. olvasóközönséget
a „BUDAPESTI HIRLAP“ 1893-iki évfolyamára (XIII-ik évfolyam).

Az ujságolvasás ma már közszükség. Az ujság értesíti és tájékoztatja a nagy közönséget mindarról, a mi nap-nap után a politika, az irodalom, a művészet, a gazdaság terén történik és úgy az egyeseknek, mint az összeseknek érdekébe mélyen belevág.

A Budapesti Hirlap elmondhatja magáról habozás nélkül, hogy a hazai hirlapirodalom fejlesztése terén uttörő szerepet vitt és az ujságcsinálás mesterségében elsőrendű tényezővé vált. A Budapesti Hirlap iskolát csinált arra nézve, hogy miként kell a nagy olvasóközönséget gyorsan, ügyesen és tetszősen kiszolgálni és a szerénytelenség vádja nélkül elmondhatja azt is, hogy az övé az érdem abban, hogy ma már a hazai nagy olvasóközönség alig lehet el ujságolvasás nélkül.

A Budapesti Hirlap e mellett soha sem ismert és nem is fog ismerni soha sem politikai, sem társadalmi kérdésekben részrehajlást. Mindig a tiszta igazságot keresi és mindig csak a tiszta igazság keresése sugalmazza politikai és társadalmi cikkeinek tartalmát.

A Budapesti Hirlap nem hivalkodik, mikor magáról hirdeti, hogy a legelterjedtebb ujság Magyarországon. Ezt mindennek, a kik e kérdés iránt érdeklődnek és a kiknek módjukban van a dolgoknak utána járni, kétségtelenül tudják. És ez a körülmény az, a mely a Budapesti Hirlap-ot abba a helyzetbe hozza, hogy a legkiterjedtebb közönséget hozza létre az összes magyar intelligens olvasók közt széles e hazában és hogy e közönség igényeinek legtetézettebben megfelelhessen.

A Budapesti Hirlap-nak vannak összeköttetései az egész világon; és pedig megbízható, szavahihető és lelkiismeretes megbízottak által és így információi mindig hűek és becsesek; a mellett sem pénzt, sem fáradságot nem kímél akkor, ha arról van a szó, hogy a hírszolgálat terén előkelő munkát kell végezni. Telegráf és telefon óriási tevékenységgel működik a Budapesti Hirlap szolgálatában és a mit a modern ujságcsinálás technikája a mai napig produkált, az mind meghonosul a Budapesti Hirlap keretében.

Most épül a BUDAPESTI HIRLAP ujságháza.

a népszínház közelében, József körút 5. sz. a. nagy háromemeletes ház Röck-Szilárd-utczai oldalán. Ez a ház élő tanbi-zonysága lesz annak, hogy mire viheti az az ujság, mely kedvence a nagy közönségnek, de egyuttal tanúságot is tesz arról, mivé fejlődött már a hazai hirlapirodalom. Egy fényesen berendezett magas sounterrain helyiségben lesz a nyomda műhely, a hol NÉGY ÓRIÁSI ROTÁCIÓS GÉP (közötte kettő, mely egyszerre nyom, FELVÁG és hajtogat egy huszonnégy oldalos Budapesti Hirlap-ot) óránként 14-15,000 példányban szórja ki a lap egyes példányait és viszi fel transzportör segítségével a magas földszinti expedició helyiségeibe, melyek kiegészítői a nagy bankok mintájára berendezett kiadóhivatalnak. Első emeleten 12 fényes szobában a szerkesztőség, második emeleten könyvelemmel és czélszerűen berendezett nagy és tágas szedőtermek és a stereotipia, a harmadik emeleten megfelelő lakások.

Ilyen lesz a BUDAPESTI HIRLAP nagy, három emeletes ujságháza,

a melybe jövő nyáron, Isten segítségével, beköltözünk. A nagy és díszes hazai művelt olvasóközönség lekötélező pártfogása bennünket abba a helyzetbe hozott, hogy a modern technika vívmányaival felszerelt kényelmes és saját otthonunkban csinálhatjuk azt a sokoldalú ujságot, melynek minden sorát a faj- és hazaszeretet, az igazságérzet és hazá és emberek iránt való kötelesség tudata diktálja tollunkba; mi ezt azzal akarjuk meghálálni, hogy olyan ujságot adunk a tisztelt olvasók kezébe, mely tökéletesség dolgában vetekedik minden hazai és külföldi társával. Ez a mi programunk, ez a mi ígéretünk és ez a mi törekvésünk most és mindenkorra; ujságot adunk a publikumnak csak, és iparkodunk jó és tökéletes ujságot adni.

Az előfizetési föltételek a következők:

Egy hónapra	1 frt 20 kr.	Félévre	7 frt
Negyedévre	3 " 50 "	Egész évre	14 "

koronákban fizetve természetesen két koronát számítva egy forintra

Legújabb regényünket, Herczegi korona, írta Beniczky-né-Bajza Lenke, melynek közlését december hó 6-án megkezdjük s melyet a január hó 1-én belépő új előfizetők is megkapnak és pedig az eddig közölt részt külön lenyomatban. Helyben az előfizetésről szóló nyugtatványt az ujságkihordó viszi a házhoz, ennél fogva egyszerű telefonértesítés vagy levelezőlapon nyilvánított kívánsággal intézhető el az előfizetés.

Vidékről legzélszerűbb a postautalványon való előfizetés. Czim:

Budapesti Hirlap kiadóhivatala, Budapest, IV., Kalap-utca 16.

Könyvnyomdai és könyvkötészeti

— m u n k á k —

gyorsan és jutányosan fogatosittatnak.

Sürgöny-cím :

„CSOKONAI” nyomda Debreczen.

NYOMDA
ÉS
„CSOKONAI” KIADÓ

RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG.

Debreczen, Széchenyi-uteza 1761. sz.

Ajánlja a modern nyomdászat követelményeinek megfelelőleg berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT,

mely újabb a legtisztább nyomásu, a legtetszetősebb alaku betűkkel, körzetekkel, ékítményekkel nagy választékban felszerelve bárminő megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl s a legkényesebb kívánalmakat is mindenben kielégítheti.

A „CSOKONAI” nyomda és kiadó részvénytársaság

* KÖNYVKÖTÉSZETE *

a mai kor színvonalán álló legtökéletesebb gépekkel és műszerekkel ellátva, a fővárosi és külföldi könyvkötészetekkel méltóan versenyezhet.

Elvállal és elkészít minden e szakba vágó munkálatot, ugymint: diszkötéseket a legújabb ízlés szerint,

diszműczikkeket, művészi kivitelű albumokat, rajz szerinti diszes béli tánczrendeket, bekötési táblákat, továbbá mindennemű hivatalos és irodai könyveket, valamint

koszoru szalag feliratokat arany, ezüst fekete vagy más színben szóval mindenféle diszes és egyszerű könyvkötészeti munkát.

Árai határozottak, olesók.

Vdéli megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

A „Csokonai” nyomda és kiadó részvénytársaság elfogad a kiadásában megjelenő

„DEBRECZENI ELLENŐR”

politikai napilap részére hirdetéseket legolcsóbb árban.

Ujjonnan berendezett üzlet!

Ujjonnan berendezett üzlet!

LÁTVÁNYOSSÁG!

Karácsonyi ajándéktárgyak

és gyermekjátékok

olcsóbban kaphatók mint bárhol

BAUM MIKSA

ujjonnan berendezett üzletében

a régi üzlet mellett.

LÁTVÁNYOSSÁG!

Brassói és Gácsi posztók

Flanel-takarók, Lópokrócok,

Tricot, Permien és Toskin,

Mindennemű bélesneműek,

Férfi chiffon ingek

150, 190, 220, 260,

minőségekben,

Gyapju alsó ingek,

nadrágok

nagy választékban

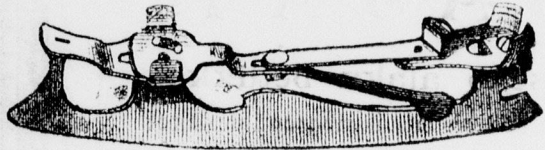
Szabó Lajos fiai

cégnél:

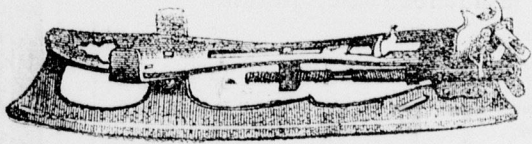
DEBRECZEN, Rózsa-tér.

A korcsolyázás a legegészségesebb

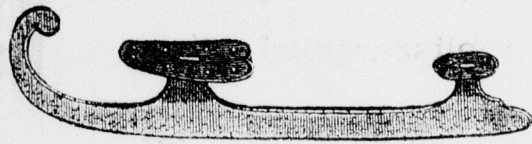
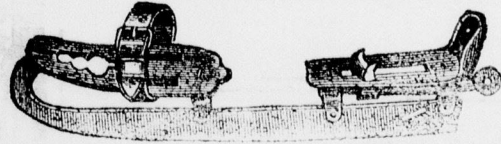
testedzés.

HALIFAX

közönséges	1 pár	frt 1.50
niklirozott	1 " "	3.50
széles acéltalppal	1 " "	3.50
" " niklirozva	1 " "	5.—

MERKUR

közönséges	1 pár	frt 2.80
niklirozott	1 " "	3.50
" extra finom	1 " "	4.50

JAKSON-HEINESgyakorlott korcsolyázóknak,
talpra csavaró, műkivitelekre leg-
alkalmasabbak niklirozva 7 frt 50.**PATENT**

talp és sarokesavarral . . . . . —.90 kr.

Sikerült karácsonyi ajándék.

Legnagyobb választék és raktár

TÓTH GYÜLA

vasnagyereskedés Debreczen, városháza sarkán.

GRÓF ESTERHÁZY COGNAC

mely tiszta borból készül és ezért a közönség legedveltebb itala

mindentütt kapható.

Központi iroda: Budapesten, külső váci-út 23.

Addig is mig új nagy **szőnyeg raktárunkat** berendezhetjük, helyszüke miatt leltározásunk előtt

mindenféle

SZŐNYEGEK,

BUTORKELMÉK,

Ágy és asztalterítők

valamint

Függönyöket,

Viaszos vászon, padló parkett és linoleumot

10, 20, 30 szalékkal olcsóbban árúsítunk.

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA.

162

Az

„ISTVÁN“ gőzmalom társulat örömlényének

ÁRJEGYZÉK

saját raktárában.

Az 1887. április hó 18-án Budapesten tartott általános magyar malomgyűlésen megállapított a 1887. évi június 1 én életbe lépett eladási, fizetési és szállítási módokatokra vonatkozó egyezmények szerint.

Kötelezettség és engedmény nélkül készpénzfizetés mellett.

ZSÁKKAL EGYÜTT.

	100 kil
A. Asztali dara nagyszemű	16 20
B. Szinte „ aprószemű.	15 80
C. Királyliszt	15 60
1. Lángliszt kivonat	14 60
2. 1-ső rendű zsemlyelisztt	14 —
3. Zsemlye liszt	13 40
4. 1-ső rendű kenyér liszt	12 80
5. Közép kenyér liszt	12 20
6. Kenyér liszt	10 40
7. Barna kenyérliszt	7 —
8. Takarmány liszt	5 80
11. Finom korpa zsákkal	4 20
12. „ „ zsáknélkül	4 —
13. Durva korpa zsákkal	4 20
„ „ zsáknélkül	4 —
Csirke buza „ zsáknélkül	3 20

A zsákok ul-tartalma teljsulyt tisztasulynak véve.

A. B. 0-6 számig	85 kilo
7. és 8. szám	70 „
11. 12,	50 „

Debreczen, 1892. nov. 8.

Dr. Glück Lajos

egyetemes orvostudor

lakik: Egyháztér 343. sz. a.

RENDEL. Délelőtt 8-9) óráig.
Délután 2-4)

GŐZMALMI LISZT RAKTÁR.

Valódi

Jamaiai, Cuba, Brazíliai

és Ananász Rumot.

Legfinomabb

orosz karaván, Peccó virág,

Mandarin és Császár koverék,

THEAT

Finom Francia és Magyar

COGNACOT.

Alkalmas karácsonyi ajándéknak

kitünő

PEZSGÓ BORT

1 frt 70 krért.

2 kros Citromot és Narancsot

ajánl

KOHN HENRIK

fűszerkereskedése

Rózsa-tér 12. az Óvoda mellett.

NAPONTA FRISS ÉLESZTŐ.

Felüdítési készülékek

Dr. Müller főtörzs orvos.

orvosi bevény után készítve, orvosok által jó sikerrel használva és ajánlva idős és fiatal emberek gyengeségei ellen, melyek idegbomlás, titkos fiatalkori vétek, és kicsapongásokból származtak, melyeknek következményei ideges hátgerinc fájdalom, a kezek és lábak ideges reszketése. Visszaadják az elgyengült test ifjúkor erejét s ruganyosságát. Különösen ki van próbálva, mint erősítő szer, ideg és nemi gyengeség (Impotenzia) ellen. Ára simerítő orvosi használati utasítással 3 frt 10 kr, postán 25 krral több. A valódi készülékek egyedül: St. Georgs-Apoth. Wien V. Wimmergasse 33. kaphatók, bőve az irásbeli megrendelések intézendők.

Kitünő koszt!!

A „Korona“ vendéglőben

mától kezdve

* K O S Z T *

kapható

s abonánsok elfogadtatnak.

Ugy méltányos árainnal, mint izletes ételleimmel és pontos kiszolgálással igyekezni fogok tisztelt vendégeim teljes megelégedését kiérdemelni.

Tisztelettel

Levász Dániel.